

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Diplomová práce

Infinitiv ve španělštině

Infinitive in Spanish

Autor diplomové práce: Klára Hálková

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Petr Čermák, PhD.

Rok: 2010

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci napsala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.“

V Praze dne 28.8.2010

Klára Hálková

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce
PhDr. Petru Čermákovi, PhD. za jeho ochotnou spolupráci a cennou odbornou
pomoc.

Obsah

1. Uvedení. Metodologie	1
1.1. Uvedení. Metodologie	1
2. Nefinitní tvary ve španělštině. Obecná charakteristika	3
2.1. Nefinitní tvary ve španělštině. Názvosloví.....	3
2.2. Neosobní formy a jejich vztah k jiným gramatickým kategoriím. Otázka povahy kategorie.....	4
2.3. Podobnosti/rozdíly nefinitních tvarů.....	4
2.4. Infinitivy a jména.....	5
2.5. Gerundia a příslovce	7
2.6. Participia a přídavná jména	7
3. Syntaktické funkce infinitivu ve větě. Polopredikační klauzule. Slovesné perifráze	9
3.1. Syntaktické funkce infinitivu ve větě	9
3.1.1. Infinitiv ve funkci podmětu	9
3.1.2. Infinitiv ve funkci jmenného přísudku	11
3.1.3. Infinitiv ve funkci přímého nebo předložkou řízeného předmětu.....	12
3.1.4. Infinitiv ve funkci přívlastku.....	14
3.1.5. Infinitiv jako valenční doplnění adjektiva	16
3.1.6. Infinitiv ve funkci doplňku.....	17
3.1.7. Infinitiv ve funkci příslovečného určení	18
3.2. Infinitiv jako základ polopredikačních klauzulí	20
3.3. Infinitiv jako součást slovesných perifrází	22
3.4. Modální perifráze	23
3.4.1. Deber + infinitiv	24
3.4.2. Deber de + infinitiv	26
3.4.3. Tener que + infinitiv	27
3.4.4. Haber que + infinitiv.....	28
3.5. Aspektuální perifráze	30
3.5.1. Ir a + infinitiv.....	31
3.5.2. Empezar/Comenzar a + infinitiv	33
3.5.3. Volver a + infinitiv.....	34
3.5.4. Soler/acostumbrar + infinitiv.....	35
3.5.5. Acabar/Terminar de + infinitiv	35
3.5.6. Dejar de + infinitiv.....	37

4. Infinitivní vyjádření významů časových a modálních. Infinitiv a vedlejší věta	38
4.1. Využití infinitivu pro vyjádření významů časových a modálních	38
4.1.1. Infinitivy s časovým významem	38
4.1.2. Infinitivy vyjadřující příčinu	39
4.1.3. Modální infinitivy (vyjadřující způsob)	40
4.1.4. Infinitivy označující podmínku	40
4.1.5. Infinitivy nesoucí význam přípustky	41
4.1.6. Infinitiv ve spojení s konkrétními předložkami (Al, A, De, Con)	42
4.2. Infinitiv a vedlejší věta	48
4.2.1. Kondenzory a výhody jejich použití	48
4.2.2. Klauzule vs. vedlejší věta	49
5. Funkce a využití složeného infinitivu	53
5.1. Obecná charakteristika infinitivu složeného	53
5.2. Záměna infintivů	53
5.3. Omezení pro použití složeného infinitivu na základě významu sloves	54
5.4. Užití infinitivu složeného v perifrázích	56
6. Využití infinitivu pro vyjádření významů časových a modálních II	58
6.1. Analýza konkrétních infinitivních konstrukcí	58
6.1.1. Uvedení, metodologie. Korpus	58
6.1.2. Kontrastivní analýza: obecné problémy	58
6.2. Case study: Al + infinitiv	60
6.3. Case study: A + infinitiv	64
6.4. Case study: De + infinitiv	66
6.5. Case study: Con + infinitiv	68
7. Závěry	70
Resumé ve španělském jazyce	72
Resumé v českém jazyce	74
Resumé v anglickém jazyce	75
Bibliografie	76

1. Uvedení. Metodologie

1.1. Uvedení. Metodologie

Jak již název napovídá, předmětem této diplomové práce budou nefinitní tvary slovesné ve španělštině. Zaměříme se především na problematiku infinitivu, a to jak z hlediska formálního, tak i významového a syntakticky funkčního.

V teoretické části práce vymežíme základní pojmy, představíme různé názory předních, převážně španělských gramatiků, týkajících se názvosloví a nastíníme otázku povahy kategorie. Poté se budeme zabývat jednotlivými syntaktickými funkcemi, které může infinitiv ve větě zaujmout, a následně je porovnáme s češtinou. Také vysvětlíme koncept polopredikačních klauzulí, jejichž základ tvoří nefinitní tvary, se zaměřením na infinitiv. Ten je též nedílnou součástí slovesných perifrází, u kterých vezmeme v potaz jak syntaktickou strukturu, tak i význam. Následovat bude studie zabývající se využitím infinitivu pro vyjádření časových a modálních významů pomocí jednotlivých předložek. Ta nám také bude základem pro praktickou část, v níž budeme zkoumat frekvenci použití kondenzorů ve španělštině v kombinaci s předem vybranými předložkami. Jako hlavní nástroj jsme zvolili paralelní česko-španělský korpus, s jehož pomocí budeme schopni realizace kontrastivního porovnání s češtinou. Jelikož se jedná o nově zveřejněný korpusový systém, získaná data mohou být poměrně přínosná. Teoretický rámec výkladu uzavře kapitola věnující se složenému infinitivu, jeho využití ve španělském jazyce a problematice záměny s infinitivem jednoduchým.

Z výše uvedených řádků vyplývá, že nefinitní tvary v čele s infinitivem zahrnují široké spektrum otázek vhodných k prostudování. Tato práce si klade za cíl poskytnout co nejkomplexnější přehled gramatických jevů, s nimiž infinitiv přímo souvisí.

Stěžejní literaturou prostudovanou pro tuto práci byly kapitoly z rozsáhlé gramatiky *Gramática descriptiva de la lengua española* sepsané pod vedením autorů Ignacia Bosque a Violety Demonte. Za zvláště přínosnou považujeme kapitolu autorky Maríí Luisy Hernanz nazvanou „El infinitivo“, jež je součástí druhého dílu deskriptivní gramatiky. Taktéž jsme využili nedávného vydání nejnovější verze gramatiky Španělské královské akademie, *Nueva gramática de la lengua española*. Díky přístupu do španělské Národní knihovny v Madridu jsme mohli nastudovat četné sborníkové i časopisové příspěvky z prostředí španělské lingvistiky, spjaté se naším tématem. Základním studijním materiálem psaném v českém jazyce nám byla skripta *Současný jazyk I a II* prof. Zavadila, ze kterých jsme, co se týče tendencí názorů na problematiku infinitivů, vycházeli a díky nimž jsme si také ujasnili překlad základních lingvistických pojmů.

Součástí této práce je velké množství příkladových vět, prostřednictvím kterých konkretizujeme právě vysvětlené jevy. Inspirací, respektive zdrojem těchto příkladů, nám byly výše zmíněná *Gramática descriptiva, Nueva gramática de la lengua española*, dílo *Las formas no personales del verbo* lingvistky Rodríguez Ramalle, *Příruční mluvnice češtiny* prof. Grepla a kolektivu, *Sintaxis de la lengua española* pod autorstvím prof. Zavadila a doc. Čermáka a v neposlední řadě též výše uvedený *Současný jazyk II*.

Pro potřeby kontrastivní analýzy v praktické části práce nám posloužila korpusová databáze projektu InterCorp pod záštitou Ústavu českého národního korpusu při FFUK v Praze, k níž nám byl s laskavým svolením umožněn přístup.

2. Nefinitní tvary ve španělštině. Obecná charakteristika

2.1. Nefinitní tvary ve španělštině. Názvosloví

Infinitiv, gerundium (přechodník) a participium (příčestí) řadíme dle tradiční španělské gramatiky do kategorie neosobních forem sloves. Lexikálně pojmenovávají procesy, což je sblíží se slovesy, ale na rozdíl od finitních tvarů sloves toto pojmenování nedoprovázejí vyjádřením gramatických kategorií predikační povahy, což je přibližuje k prostředkům neslovesným.¹ Pro tuto nevyhraněnost jsou považovány za prostředky pouze polopredikační: mají sice predikační sémantiku, nikoli však specifickou predikační formu.² Mohou být též nazývány formami nefinitními, neohebnými, tvary, jež nelze časovat, slovesnými deriváty či verboidy.

Infinitiv je neurčitý slovesný tvar s dějovým významem, který pojmenovává proces bezpříznakově co do průběhu, čímž připomíná deverbativní podstatné jméno. Ve větě také skutečně plní funkci syntaktického substantiva, tj. obsazuje pozice obvyklé pro substantivum.³ Sám o sobě nevyjadřuje osobu, číslo, způsob a čas. Ve většině jazyků je pokládán za základní tvar slovesa. Přestože nevyjadřuje všechny mluvnické kategorie sloves, má například schopnost rozlišit slovesný rod (infinitiv aktivní vs. pasivní) a vid.

Ignacio Bosque podotýká, že ve tradiční španělské gramatice se často používá název jmenné formy slovesa či neosobní formy za účelem označení forem neohebných. Infinitiv je obvykle charakterizován jako „slovesné substantivum“. Dle autora již ale není zcela zřejmé, zda to má znamenat, že je slovesem a podstatným jménem zároveň, nebo je-li jménem odvozeným od slovesa, například prostřednictvím určitého morfologického procesu.⁴

V roce 1943 Gili Gaya odmítá název *verboides*, používaný R. Lenzem (1935) a převzatý později Ofélií Kovacci na začátku devadesátých let. Podotýká, že zakončení *-oide* naznačuje neurčitost, pojem nabývá významu „něco jako sloveso“. V případě infinitivů, gerundií a participií ale nemluvíme o podobnosti slovesům, jelikož se jedná o formy sloves jako takových. Tento argument též popírá název *jmenné formy* používaný A. Llorachem (1994).⁵

¹ Cit. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Praha: Karolinum. 1995, s. 187.

² Cit. Svoboda, K. K podstatě věty zejména z hlediska modálnosti. *Slovo a slovesnost*, XXVII/1966, s. 102.

³ Cit. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 187.

⁴ Cf. Bosque, I. *Las categorías gramaticales: relaciones y diferencias*. Madrid: Síntesis. 2007, s. 148.

⁵ Cf. Rodríguez Ramalle, T. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros. 2008, s. 12.

2.2. Neosobní formy a jejich vztah k jiným gramatickým kategoriím. Otázka povahy kategorie

Jedna z nejkontroverznějších otázek španělského slovesného systému se týká příslušnosti neosobních forem slovesným kategoriím. Všeobecně je zastáván názor, podpořený též Španělskou královskou akademií, považující infinitivy, gerundia a participia za formy zcela slovesné, a to nejen pro jejich procesuální sémantiku, nýbrž i proto, že si podržují některé slovotvorné a gramatické vlastnosti slovesa.⁶ Jednou z nich je například fakt, že se tvoří od týchž tvaroslovných základů jako tvary finitních sloves a že bývají rozvíjeny morfologickými adverbii. Infinitiv a gerundium mohou řídit přímý předmět, připouštějí klitická zájmena, a, stejně jako ostatní slovesné formy konjugace, pasivní i složené tvary (*ser estudiado, siendo visto, haber comido, habiendo visitado*). I když mluvíme o neosobních formách, participium disponuje jmennými morfémy rozlišující rod a číslo, což je pro morfologii verba neobvyklé, a také nemůže být doprovázeno klitickým zájmenem. Nicméně, nesmíme opominout, že je nepostradatelným prvkem pro tvoření pasiv a složených časů, kde naopak vůbec neplní adjektivní funkci. Všechny tři druhy nefinitních tvarů se mohou vztahovat k explicitnímu pojmenování původce procesu, který samy pojmenovávají. Tím vzniká obdoba predikačního spojení. Obdoba z toho důvodu, že nefinitní tvary nejsou nositeli základních predikačních kategorií. Nemluvíme tedy o plnohodnotné predikaci, nýbrž jen naznačené, čili o polopredikaci. Termín jako takový vysvětlíme v následující kapitole, kde se budeme polopredikačním klauzulím věnovat podrobněji.

2.3. Podobnosti/rozdíly nefinitních tvarů

Jelikož postrádají morfémy času a osoby, jak jsme uvedli výše, liší se od časovaných formem slovesného paradigmatu. V syntaktické rovině je to zbavuje hned dvou schopností: na jednu stranu nemohou navázat vztah shody s podmíněm, na druhou stranu nejsou schopny udat samy o sobě konkrétní časovou referenci. Proto také, až na výjimky, netvoří samostatné věty a obvykle bývají doprovázeny pomocným slovesem (v případě perifrází) nebo hlavním slovesem.

Přestože mají neosobní formy mnoho společných rysů, infinitiv má i vlastnosti, které ho staví do opozice s gerundii a participii. V této otázce nám poslouží dvě osy rozdílnosti: časově-vidového a funkčně-kategorického typu. Co se týče první výše zmíněné, názor je i přes různorodé formulace problému jednotný, a to že infinitivy jsou neutrální formy zaujímající pozici mezi perfektivním významem participií a durativním významem gerundií. Mluvíme tedy

---

⁶ Cf. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 187.

spíše o aspektuální, nežli časové, stupnici, umožňující určit relevantní rozdíly mezi neosobními formami.⁷

Největší odlišnosti z hlediska aspektu můžeme pozorovat u slovesných perifrází, kterým se budeme věnovat v následující kapitole této práce, stejně jako funkci infinitivu ve větě.

2.4. *Infinitivy a jména*

Téma infinitivu v nominálním použití je jedním z nejkomplicovanějších celé slovesné i jmenné syntaxe. Název „nominální infinitiv“ předpokládá v určitých případech smíšení vlastností v rámci jedné formy. Svou funkcí se blíží funkci slovesného substantiva; významem se podobá abstraktním deverbativním substantivům pojmenovávajícím procesy (např. *Amar es sufrir*).⁸ Od vlastních lexikálních podstatných jmen se infinitiv liší především tím, že si podržuje některé rysy ryze slovesné:

- Může být rozvíjen morfologickým adverbium ve funkci příslovečného určení.
- Připouští vyjádření relativních vztahů současnosti a předčasnosti k procesu pojmenovanému slovesem ve finitním tvaru.
- Připouští enklitická zájmena.
- Připouští pasivní tvary.
- Může se spojovat se syntaktickým substantivem jakožto podmětem polopredikační konstrukce, kde funguje jako kondenzor, a to buď v konstrukci vázané, nebo v konstrukci absolutní. Při tom zaujímá syntaktické pozice obvyklé pro podstatné jméno.⁹

Všimněme si následujících vět:

Ha comprado una moto para ir todos los días a clase.

Le dieron el premio sin merecerlo.

Pedro reconoció no haber firmado ayer el documento.

Ve výše uvedených příkladech se infinitiv syntakticky chová jako sloveso, jelikož řídí typicky slovesné komplementy a je možné jej nahradit flexivní větou. Také připouští negaci a přítomnost časových příslovcí (viz třetí věta).

---

⁷ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe. 1999, s. 2201.

⁸ Cf. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 190.

⁹ Cit. *Íbid.*, s. 190.

V jiných případech může být infinitiv typickým jménem připouštějícím plurál, stejně jako nominální kategorie: *cantares, poderes, deberes, pesares, haberes, andares*. Jedná se o plně lexikalizované substantivizované infinitivy, jež Varela v roce 1979 nazval „falešnými infinitivy“.

Můžeme se setkat s infinitivy připouštějícími přítomnost určitého členu jako distinktivní rys, které představují vlastnosti jak jmenné (přítomnost adjektiv, různorodost determinantů, což je přibližuje ke kategorii jmen, tak slovesné (přítomnost podmětů, přímých předmětů, příslovcí, atd.). Přestože se tedy tvoří pomocí členu „el“, na základě jejich syntaktického chování je musíme považovat za infinitivy zcela slovesné.

Porovnejme následující příklady:

Al quejarse María ayer tanto del dolor de estómago nos asustamos todos.

El quejarse María ayer tanto del dolor de estómago nos asustamos todos.

V obou případech se jedná o slovesné infinitivy, infinitiv se vyskytuje společně s podmětem, který je původcem děje. Kromě podmětu zde máme komplement slovesa *quejarse*, kterému předchází předložka *de*. Společně se sémanticky vyžadovanými komplementy, infinitiv připouští časově příslovečný modifikátor *ayer* a množstevní *tanto*. Větné členy vyžadované slovesem i adverbialní modifikátory fungují úplně stejně, jako kdyby věta měla časované sloveso: *María se quejó ayer tanto del dolor de estómago que todos nos asustamos*. Rysem charakteristickým pro infinitivní formy je postpozice podmětu a použití určitého členu *el*. Vzhledem k přítomnosti časových příslovcí a podmětu bez předložky můžeme vyvodit, že infinitiv v těchto případech promítá funkční strukturu podobnou slovesu, jelikož je schopen rozpoznat subjekt a modifikátory času, aniž by potřeboval k vyjádření předložku.¹⁰

Podívejme se nyní na následující věty:

El incesante quejarse de María nos asustó a todos.

(Su/este) continuo quejarse de ayer nos asustó a todos.

První, čeho si všimneme, je, že podmětu, původci děje *quejarse*, předchází předložka *de*. U první dvojice vět jsme viděli, že infinitivy připouštěly příslovce, které modifikovaly slovesný děj určený infinitivem. V druhém příkladě vět se infinitiv nevyskytuje v doprovodu příslovcí, ale adjektiv: *incesante, continuo*. Co se týče slova *ayer*, je nutné je dát, stejně jako podmět, do postpozice předložky *de*. Na posledním případě můžeme vidět, že infinitiv může stát s jakýmkoli determinantem: ukazovacím, přivlastňovacím i kvantifikátorem. Také je modifikován adjektivy

---

¹⁰ Cf. Rodríguez Ramalle, T. *Las formas no personales del verbo*. Op. cit., s. 22.

a ne adverbii: *El tremendo quejido de María nos asustó a todos*. Zatímco tedy první příkladové věty vykazovaly slovesné vlastnosti, druhý pár naopak ukazuje vlastnosti čistě nominální.¹¹

Jedna z hlavních otázek, kterou pokládá analýza slovesných infinitivů, spočívá ve vysvětlení existence dvou typů kategorického chování u jedné a té samé formy: na jednu stranu, infinitiv se slovesnými rysy ovládá podmět a příslovce a, oproti tomu, současně je schopen nést determinant. Zdá se jasné, že infinitiv musí mít funkční strukturu podobnou slovesu, jediný nominální rys slovesného infinitivu spočívá v možné přítomnosti určitého členu: *Me prohibió el llegar tan tarde*. Infinitiv se slovesnými rysy se obvykle staví bezprostředně za determinant: *El tocar los niños el timbre continuamente me molesta*. Naproti tomu, jmenný infinitiv připouští různé druhy adjektiv v preinfinitivní pozici: *El continuo tocar el timbre de los niños me molesta*.¹²

Vzhledem k jedinečné kategoriální povaze infinitivu lze přijmout fakt, že se v určitých situacích chová jako autentické sloveso a v jiných jako jméno.

2.5. Gerundia a příslovce

Gerundia plní funkci slovesného adverbia, tj. pojmenovávají okolnosti procesu, samy jsou však procesuální povahy, uchovávají průběhovost: *Se fue gritando. Todo se soluciona hablando*. Gerundium také může plnit funkci přísudku druhého sdělení: *Me encontré a María llorando y sentada en el cuarto de atrás*. Na příkladu vidíme, že gerundium může být nahrazeno participiem, případně adjektivem, nechová se příslovečně. Plně tedy přísluší slovesné kategorii, přičemž v některých případech plní funkci vlastní příslovcím, v jiných se chová jako adjektivum a považujeme jej za doplněk.

Jelikož se obvykle nepojí s předložkami, které specifikují přesnost procesuální okolnosti k jinému procesu, může dojít k různým významovým interpretacím. V tomto případě se musíme spolehnout na kontext. Dle RAE by se mělo gerundium používat jen pro kondenzované pojmenování děje následného, zejména jde-li o důsledek platnosti děje verba finita.¹³ V praktickém použití mluvené formy jazyka tomu tak ovšem není.

2.6. Participia a přídavná jména

Participium plní funkci slovesného adjektiva. Jako ostatní přídavná jména je vybaveno exponenty shody v rodě a čísle a často plní funkci shodného adjektivního přívlastku: *una mesa preparada – mesas preparadas*.¹⁴

---

¹¹ Cf. *Íbid.*, s. 22.

¹² Cf. *Íbid.*, s. 22.

¹³ Cf. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 197.

¹⁴ Cit. *Íbid.*, s. 199.

Mezi španělskými gramatiky se polemika ohledně adjektivní či slovesné povahy participií váže ve velké míře k diskuzi o vztahu mezi kopulativními a pasivními větami. V případě, že by participia byla adjektivními formami, by pasivní věta měla stejné vlastnosti jako věta kopulativní. Tento názor byl zastáván především Alarcosem Llorachem (1966), podle kterého by se následující věty analyzovaly stejným způsobem.

César fue vencido.

César fue vencedor.

Obě nesou stejné sloveso, shodují se v podmětu a je možné pronominalizovat jejich jmennou část: *César lo fue*. Proti tomu se staví Lázaro Carreter (1980) aplikující kritérium konmutace neboli nahrazení jedné formy za jinou ve stejném kontextu. Problém rozlišení participia od adjektiva spočívá ve velké míře v tom, že existují přídavná jména, která se formálně neliší od participií. Bosque (1986 a 99) poukazuje na několik syntaktických ověření, sloužících k rozpoznání přídavného jména a participia za předpokladu, že sdílí stejnou formu. Například schopnost modifikace příslovcem *recién* se zdá být výlučnou vlastností participií (ej *recursos recién limitados*). Dalším indikátorem je příslovce *muy*, které u přídavných jmen udává stupeň (*una mujer muy organizada*). V případě, že doprovází participia, může rozvíjet dva významy: buď intenzitu (*un tema muy debatido/que se ha debatido intensamente*) anebo počet jednotlivých případů (*un producto muy comprado*). Posledním jasným indikátorem bude pozice adjektiva či participia ve větě. Adjektiva, v závislosti na typu, můžeme ve španělštině stavět jak před, tak za jméno, naopak participium zaujímá vždy postnominální pozici. (*un hombre enfadado, *un enfadado hombre*¹⁵).

Ve španělštině se též můžeme setkat s participii, jež mají dvojí význam: aktivní a pasivní (např. *cansado*: unavený/ únavný, *considerado*: vážený/ uvážlivý). U řady sloves je tento problém odstraněn existencí dvojích tvarů participia: tzv. tvaru pravidelného (analogického), jehož se používá ve tvarech slovesných, a tzv. tvaru nepravidelného, který funguje jako lexikalizované přídavné jméno.¹⁶

He limpiado el cristal. vs. El cristal está limpio.

---

¹⁵ Symbol * vyjadřuje gramaticky nepřipustný tvar/větu.

¹⁶ Cf. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 202.

3. Syntaktické funkce infinitivu ve větě. Polopredikační klauzule. Slovesné perifráze.

3.1. Syntaktické funkce infinitivu ve větě

V této podkapitole se budeme věnovat syntaktické funkci infinitivu ve větě. Dle tradiční španělské gramatiky dělíme vedlejší věty na substantivní, adjektivní a adverbialní. Ve vztažné, resp. adjektivní, a příslovečné větě může být infinitiv slovesným jádrem, v substantivní obvykle plní funkci podmětu, přímého předmětu, předložkou řízeného objektu, přívlastku či valenčního doplnění adjektiva. Jelikož však infinitiv nevyjadřuje gramatické kategorie predikační povahy, je považován za prostředek pouze polopredikační. Pak funguje jako kondenzor, a to buď v konstrukci vázané, nebo v konstrukci absolutní. Vždy ovšem platí závislost infinitivu na řídícím členu, ať už slovesu, předložky či jiném. O vztahu infinitivu a vedlejší věty pojednáme detailněji v následující kapitole.

3.1.1. Infinitiv ve funkci podmětu

Přítomnost infinitivu plnící funkci podmětu úzce souvisí s typem přísudku v hlavních větách. Z významového hlediska mají jeden důležitý společný rys: jedná se o slovesa kombinovatelná s podmětem neživotného rodu. Co se týče syntaktických vlastností, rozdělují se do čtyř větších skupin.

Do první skupiny řadíme takzvaná pseudoimpersonální slovesa, jež jsou intransitivní povahy, podmět je vůči přísudku v postpozici. Obvykle vyjadřují duševní stav, emoce či rozpoložení, Teresa María Rodríguez Ramalle, lingvistka zabývající se nefinitními formami ve španělštině, je nazývá psychologickými slovesy. Typickými zástupci této kategorie jsou slovesa jako *aburrir*, *alegrar*, *desesperar*, *divertir*, *entusiasmar*, *fastidiar*, *gustar*, *importar*, *interesar*, *molestar*, *preocupar*, *sorprender* a mnoho dalších.

Me gusta desplazarme por la ciudad en bicicleta.

Te importaría prestarme el coche unos días?

K této skupině se také váží ustálená slovní spojení slovesa s podstatným jménem, jako *dar vergüenza/rabia/pena/miedo*, *hacer falta/ilusión*, *valer la pena* nebo *costar trabajo*.

Le da miedo hablar en público.

No vale la pena tomarse las cosas tan a pecho.

Druhou skupinu zastupuje sloveso *ser* následované přídavným či podstatným jménem, jako *agradable, conveniente, fácil, interesante, posible, preferible* nebo *un alivio, una barbaridad, una insensatez, una molestia, un problema, un sacrificio, una tontería, etc.* Přestože je infinitiv umístěn až za jménem, chová se jako podmět kopulativní predikace.

Es un sacrificio renunciar a los dulces.

Es justo, equitativo y saludable dar gracias a Dios.

Další skupinu tvoří slovesa tranzitivní slovesa poměrně různorodého významu. Patří sem především predikáty vyjadřující příčinu, konkrétně například slovesa *arreglar, aumentar, mejorar, ocasionar, resolver, simplificar* či *vulnerar*. Na rozdíl od výše uvedených skupin, infinitiv-podmět stojí před přísudkem.

Comer grasa aumenta los riesgos de sufrir un infarto.

Atentar contra la libertad de expresión vulnera la Constitución.

Do poslední skupiny řadíme přísudky, jejichž význam implikuje zákaz či nařízení, snažící se vyvolat určitou reakci. Jedná se o slovesa typu *animar, ayudar, forzar, incitar, invitar, obligar*, atd. Všechna výše uvedená připouští neživotný podmět v kombinaci s přímým nebo předložkou řízeným předmětem. V těchto případech je infinitivní podmět koreferenční s přímým předmětem hlavního slovesa.

Hacer yoga la ayuda a mantenerse en la forma.

Trabajar en un circo la obliga a pasar largas temporadas fuera de su casa.

Možnost nominalizace přísudkového výrazu vedlejší podmětne věty infinitivem je i v češtině závislá na řadě faktorů. Přísudek věty vedlejší musí označovat děje, resp. stavy, které nejsou fakty.¹⁷

Bylo by správné alespoň mu poděkovat. / *Je správné alespoň mu poděkovat.

Implikuje-li přísudkový výraz věty hlavní nějaký substanční participant, je možnost infinitivní nominalizace závislá na referenční identitě tohoto participantu a podmětového participantu vedlejší věty.¹⁸ Neimplikuje-li žádný substanční participant, podmětový participant vedlejší věty musí být všeobecný.

Vadilo by mi být poslední v každém závodě.

---

¹⁷ Cit. Grepl, M. a kolektiv. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 1995, s. 416.

¹⁸ Cit. *Íbid.*, s. 416.

Bohudík mě napadlo rozloučit se s ním už ráno.

Je nepříjemné být neprávem kritizován.

Posledním zde zmíněným případem jsou infinitivy, které se do podmětové pozice dostávají v důsledku deagentizace.

Bylo mi dovoleno pít denně jedno pivo.

Podmětovou konstrukci s infinitivem se doporučuje čárkou neoddělovat.

3.1.2. Infinitiv ve funkci jmenného přísudku

Dle *Esboza* Španělské královské akademie může infinitiv ve větě plnit stejné funkce jako jakékoli jméno, a tudíž i funkci jmenného přísudku v kopulativní větě. Stejně uvažuje i Alarcos Llorach, jež uvádí příklady jako *Querer es poder, El destino del hombre es trabajar*.¹⁹ Tento názor však není jednotný, María Luisa Hernanz podotýká, že určité konstrukce považované za atributivní jsou ve skutečnosti příklady infinitivu ve funkci podmětu. Má na mysli například přítomnost neurčitého *lo* měnící pořádek slov ve větě: *Lo importante es amar y no esperar recompensa*.²⁰ V Deskriptivní gramatice nabízí jednoduché řešení, jak tyto funkce infinitivu rozlišit. Lze-li podmět a infinitiv mezi sebou zaměnit a věta sémanticky dává smysl, bude se jednat o infinitiv ve funkci podmětu.

El problema es regresar sanos y salvos. Regresar sanos y salvos es el problema.

Lo único que necesito es dormir. Dormir es lo único que necesito.

Na druhou stranu, ve větách kopulativního typu, kde záměna jednotlivých větných členů není možná, bude infinitiv pravděpodobně plnit funkci jmenné části přísudku. V těchto případech také můžeme sloveso *ser* nahradit *significar* či *equivaler*.²¹

Para ella toda la vida es comprar y comprar. Para ella la vida significa comprar y comprar.

Esto sí que es vivir bien. Esto sí que significa vivir bien.

V češtině predikátory s formou *být+infinitiv* neexistují, ve funkci přísudku se však mohou vyskytovat syntaktické konstrukce typu *je/bylo+infinitiv*. Jedná se o kombinaci se slovesy

¹⁹ Cf. Llorach, A. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe. 1999, s. 387.

²⁰ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2275

²¹ Cf. *Íbid.*, s. 2276

smyslového vnímání a poznávání. Tyto konstrukce mají význam „možnosti“, přičemž vnímající je míněn všeobecně.²²

Odsud je vidět Říp. (=Odsud může každý člověk vidět Říp.)

Ten rámus je slyšet už zdaleka.

Přednášejícímu nebylo rozumět.

Jako archaismus se v českém jazyce dochovala konstrukce *je+infinitiv* jako výraz pro vyjádření „nutnosti“.

Všem lidem jest umříti. (Všichni lidé musejí umřít.)

3.1.3. Infinitiv ve funkci přímého nebo předložkou řízeného předmětu

S infinitivy ve funkci přímého nebo předložkou řízeného předmětu se pojí určité druhy slovesných predikátů:

Do první skupiny zahrnujme slovesa implikující řeč, mluvení, jako *afirmar, asegurar, confesar, decir, declarar, insinuar, reconocer, repetir* apod.

Juan reconoció sentirse muy abatido.

El detenido confesó haber robado las joyas y esconderlas en su casa.

Pedro nos aseguró haber roto con María dos meses atrás.

V těchto větách může být infinitiv nahrazen flexivní formou v indikativu buď jednoduchou (přítomný čas či imperfektum), anebo složenou (předminulý čas), v závislosti na čase. Tato slovesa ve výše uvedeném významu se od jiných skupin liší tím, že se vždy pojí s indikativem. Z tohoto důvodu lze ve vedlejší větě volně alternovat infinitiv s časovaným slovesem, aniž by se změnila referenční vlastnosti podmětu.

Další skupinu tvoří slovesa vyjadřující vliv, nařízení anebo zákaz, jako *aconsejar, animar, ayudar, exigir, forzar, invitar, impedir, obligar, ordenar, permitir, recomendar, atd.*²³

Ze syntaktického pohledu se jedná o různé typy sloves: některá ve funkci přísudku vyžadují životný nepřímý předmět možný v kombinaci s přímým předmětem v infinitivu, jiná se pojí s přímým předmětem životným a předložkou řízeným předmětem, který může být vyjádřen infinitivem.

²² Cf. Grepl, M. a kolektiv. *Průruční mluvnice češtiny*. Op. cit., s. 409.

²³ Cf. Rodríguez Ramalle, T. *Las formas no personales del verbo*. Op. cit., s. 36.

La policía nos ordenó salir del edificio lo más pronto posible ante el riesgo de derrumbamiento.

Pedro me permitió regresar el siguiente día y continuar con el trabajo.

Nos prohibieron volver a hablar sobre el tema.

Pedro me animó a seguir trabajando.

La empresa al final forzó a sus empleados a firmar la jubilación anticipada.

Juan obligó a María llegar pronto.

Do třetí skupiny řadíme slovesa vyjadřující pocit (psychologická slovesa), kdy původce děje plní funkci podmětu a přímý či předložkou řízený předmět může být v infinitivu. Jako příklad uvěďme *ansiar, arriesgarse a, avergonzarse de, confiar en, contenerse con, desear, odiar, molestarse en, preocuparse de, sentir, temer* a jiné.²⁴

María desea llegar pronto.

Confía en terminar cuanto antes y poder volver contigo pronto.

Siento haber sido tan brusca, ¿me perdonas?

Jelikož se tento typ sloves pojí i s infinitivy ve funkci podmětu, může dojít k nejasnosti co do jejich rozlišení. Porovnejme následující věty:

Me apetece tomar algo.

Odio llegar tarde.

V prvním případě infinitiv plní funkci podmětu. Na důkaz jej stačí zaměnit za podstatné jméno, které se musí shodovat s časovaným slovesem: *Me apetece tomar algo como aperitivo*. Oproti tomu, v druhé větě se infinitiv chová jako přímý předmět. Aplikujeme-li stejné pravidlo, předmět, v tomto případě zastoupený jménem, se s přísudkem neshoduje: *Realmente odio las ostras*.

Poslední skupinu zastupují predikáty typu *explicar, dudar, indicar, preguntar, saber*, atd., které jsou obvykle následovány nepřímými tázacími větami. Tyto věty bývají uvozovány tázacím zájmenem či spojkou *si*.

No sé por dónde empezar.

Le preguntaron cómo hacer una tortilla de patatas.

---

²⁴ Cf. *Íbid.*, s. 37.

No sé si ir contigo o esperar a mi novio e irme con él.

Se preguntó si limpiar ahora la casa o dejarlo para mañana.

Obecné pravidlo, že infinitivu nesmí předcházet podmět, se potvrzuje i u příkladu **Me preguntó quién venir*, kde tázací zájmeno *quién* plní funkci podmětu vedlejší infinitivní věty.

I v českém jazyce může infinitiv plnit funkci předmětu. V těchto případech rozlišujeme dva typy tohoto infinitivu: konatel děje vyjádřeného infinitivem a konatel děje vyjádřeného přísudkem věty řídící jsou totožní (tzv. infinitiv tautoagentní), anebo nikoli (tzv. infinitiv heteroagentní).

Tautoagentní infinitiv lze obvykle alternovat s vedlejší větou uvozenou spojkou *že*, především po slovesech vyjadřujících rozhodnutí uskutečnit nějaký děj. Existují však i případy, kdy infinitivu nekonkuruje žádná předmětná věta.

Rozhodl se zůstat až do konce. (Rozhodl se, že zůstane až do konce.)

Umím dobře plavat.

Heteroagentní infinitiv obvykle alternujeme s vedlejší větou uvozenou spojkou *aby*. Jeho použití je velmi běžné ve spojení s predikátory vyžadující druhý předmět ve formě dativu. U predikátorů s druhým předmětem v akuzativu se obvykle dává přednost vedlejší větě.

Uložil mi opsat dopis na stroji. (Uložil mi, abych opsal dopis na stroji.)

Zažádal ho, aby podal odvolání. (Zažádal ho podat odvolání.)

3.1.4. Infinitiv ve funkci přívlastku

V souvislosti s infinitivem ve funkci přívlastku rozlišujeme dva typy řídících podstatných jmen. Do první skupiny řadíme takzvaná deverbální substantiva, tedy podstatná jména odvozená od sloves. Sémanticky je dělíme do stejných tříd jako v předchozí části uvedené slovesa: na substantiva vyjadřující řeč (*confesión, insinuación*), vliv, nařízení, zákaz (*amenaza, obligación, permiso, prohibición*) a psychické rozpoložení (*deseo, espera, preocupación, temor*).

El gobierno levanta la prohibición de consumir el aceite de girasol. (...ya no prohíbe consumir el aceite de girasol)

El ridículo deseo de dominar el mundo me hace reír.

Přestože podstatná jména typu *ganas, miedo, pánico* či *voluntad* nepatří mezi deverbální, jejich vlastnosti se jim velmi podobají. Oba typy řídících substantiv bývají často doprovázeny slovesem *dar, sentir, tener*, atd.

Tiene ganas de viajar en avión.

El juez dio la orden de detener al agresor.

Podstatné jméno a infinitiv bývají obvykle spojeny předložkou *de*. Pokud se jedná o podstatné jméno odvozené od slovesa, jež vyžaduje konkrétní předložku, prepozice je obvykle zachována: *afición a, confianza en, invitación a, obstinción en, oposición a, resistencia a, tendencia a*, atd.

Era un poco paradójica esa resistencia suya a ser protegido.

Su obstinción en negar los hechos nos dejó perplejos.

Druhý typ je reprezentován podstatnými jmény odvozenými od adjektiv, která připouští přítomnost polopredikační klauzule uvozené nejčastěji předložkou *de* nebo *por*. Tyto konstrukce však nejsou určeny jmenným jádrem.²⁵

La enorme tristeza de decirse adiós una vez más inundó a todos.

V případech nepřímé závislosti na jméně se setkáváme s infinitivy v apozici se substantivy typu *asunto, cosa, cuestión, idea, hecho, noticia*, nebo s neurčitými zájmeny jako *esto, eso, aquello, lo*.

Proponen la idea de suspender la procesión.

Lo de celebrar la boda a las diez de la noche es una frivolidad de los novios.

Esto de levantarse a las cinco de la mañana es bastante duro.

Možnost vypuštění podstatného jména či zájmena, aniž by se změnil význam a gramatičnost věty, potvrzují sémantickou nezávislost infinitivu.

Mezi neargumentální infinitivy také patří ty, které ve spojení s podstatným jménem pojmenovávají druh předmětů, jako *máquina de planchar, máquina de coser, sala de estar, permiso de conducir, olla de cocer, olla de hervir*. Infinitiv také doprovází substantiva vyjadřující čas, způsob či důvod: *En el momento de salir el sol, Su manera de vivir, La razón de ser de Juan*. V závislosti na typu jména a předložce, se kterou se pojí, může nabýt infinitiv různých významů: *un libro sin leer, un trabajo por terminar, un equipo para confeccionar*. Tyto tři výše uvedené skupiny sdílí fakt, že podstatné jméno je významově interpretováno jako přímý předmět infinitivu a že infinitivy nelze nahradit vedlejší větou se slovesem ve finitním tvaru.

---

²⁵ Cf. Rodríguez Ramalle, T. *Las formas no personales del verbo*. Op. cit., s. 43.

Stejně tak i v české syntaxi může infinitiv plnit funkci přívlastku neshodného. Ve velké míře jde o kombinaci s výše zmíněnými deverbálními substantivy.

Touha zvítězit byla silná.

3.1.5. Infinitiv jako valenční doplnění adjektiva

Stejně jako podstatná jména, existují i přídavná, která jsou odvozena od sloves. Pokud se jedná o sloveso pojící se s konkrétní předložkou, adjektivum tuto předložku přejímá. Valenční doplnění má často podobu infinitivu, v některých případech výhradně, jindy v kombinaci se substantivem nebo vedlejší větou. Přídavná jména jako *aburrado*, *aficionado*, *ansioso*, *asustado*, *avergonzado*, *cansado*, *enfurecido*, *harto* či *responsable* jsou odvozena od sloves vyjadřujících duševní stav podmětu.

Todos estamos deseosos de terminar cuanto antes y poder volver a casa. (Todos deseamos terminar cuanto antes y poder volver a casa.)

Pedro era aficionado desde niño a jugar a la cónsola. (Pedro se aficionó desde niño a jugar a la cónsola.)

Další typ adjektiv řídicích infinitivy jsou přídavná jména odvozená od podstatných, jako například *seguro* nebo *reticente*.

Estoy completamente segura de poder entrar en el auditorio y entrevistar a los premiados. (Tengo la total seguridad de poder entrar en el auditorio y entrevistar a los premiados.)

Existují také adjektiva, která nejsou odvozena od jiného slovního druhu, a přesto se mohou pojit s infinitivem, případně k němu vyžadovat konkrétní předložku. Tato přídavná jména vyjadřují stav či vlastnost podmětu.

Luisito es todavía muy recio a casarse, a pesar de haber cumpido ya los cincuenta.

Este tipo de bolsa transparente es idónea para viajar en avión.

No soy partidario de legalizar la eutanasia.

Početnou skupinu tvoří adjektiva, která sama o sobě díky svému významu nevyžadují žádný komplement, resp. nejsou primárně valenční. I tak ale mohou, nejčastěji ve zřetelových konstrukcích, vyžadovat často výhradně infinitivní doplnění. Jedná se o přídavná jména vyjadřující vlastnosti, typu *ameno*, *bueno*, *dulce*, *gordo*, *largo*, *malo*, *pequeño*, *suave*, atd., také možnost, obtížnost, jako *fácil*, *imposible* a jiné, například *digno*, *extraño*, *raro*. Tato přídavná jména se mohou objevit v doprovodu infinitivu, jemuž předchází předložka *de*.

Un problema imposible de resolver.

Es una persona digna de imitar.

Una mesa sencilla de montar.

Tyto konstrukce jsou charakteristické tím, že významový předmět infinitivu, tedy „to vyřešené“, „to imitované“ či „to sestavené“ je také argumentem, k němuž se vztahuje dané přídavné jméno, ve výše uvedených příkladech „problém, který je třeba vyřešit“, „osoba, která je hodna imitace“ a „stůl, který je snadné sestavit“.²⁶ Infinitiv společně s adjektivem tedy promítají pasivní strukturu. Důkazem pasivního charakteru těchto konstrukcí je fakt, že přídavná jména lze kombinovat pouze s infinitivy tranzitivních sloves. Věty jako **Una mujer fácil de sonreír* či **Un chaval duro de trabajar* jsou agramatické.

3.1.6. Infinitiv ve funkci doplňku

S infinitivem ve funkci doplňku se nejčastěji setkáváme u vět, ve kterých se objevují slovesa smyslového vnímání a kausativní slovesa typu *hacer* (ve významu „přinutit“), *mandar* či *dejar* ve finitním tvaru.

Carlos hizo llorar a Nuria.

Dejó jugar a los niños.

Pojí-li se tato slovesa s intranzitivním infinitivem, bude jeho argument v akuzativu.

Juay oyó llorar al bebé desde el salón. (Juan lo oyó llorar.)

El profesor hizo reír a los alumnos. (El profesor los hizo reír.)

Je-li infinitiv tranzitivní, významový podmět je vyjádřen dativem.²⁷

El profesor lez hizo terminar el trabajo a sus alumnos.

Le vi entregar el libro. (Se lo vi entregar.)

V češtině po slovesech s významem široce chápaného smyslového vnímání můžeme použít jak vedlejší doplňkovou větu, tak heteroagentní infinitivní konstrukcí.

Spatřil jsem ho vystupovat z vlaku.

---

²⁶ Cf. Rodríguez Ramalle, T. *Las formas no personales del verbo*. Op. cit., s. 46.

²⁷ Cf. *Íbid.*, s. 40.

3.1.7. Infinitiv ve funkci příslovečného určení

Infinitiv, jemuž často předchází předložka, obvykle uvozuje polopredikační konstrukci s příslovečným významem. Tyto infinitivy se liší od výše zmiňovaných především tím, že nejsou sémanticky určeny přísudkem hlavní věty. Syntakticky se chovají jako adverbia nesoucí časový, způsobový, příčinný, účelový, podmínkový či přípustkový význam. Ten je obvyčejně dán konkrétní předložkou, která se s infinitivem pojí. Pro snazší orientaci uvedeme klasifikaci předložek dle prof. Zavadila, kterou doplníme postřehy lingvistky Rodríguez Ramalle.²⁸

Funkce příslovečného určení:

- Času: *a, antes de, después de, hasta*

Le encontré al salir de casa.

Después de terminar esto, hablaremos del asunto.

- Způsobu: *sin, además de*

No quería irse sin resolver el asunto.

Además de escribir versos, se dedica a la pintura.

- Příčiny: *por, případně de*

Přestože se předložka *de* pojí zpravidla s podmínkovými konstrukcemi, může nést i příčinný význam.

De tomar el sol tantas horas, cogió una insolación.

No puedo comprarlo por no tener dinero.

- Účelu: *para, vzácněji por*, po slovesech pohybu také *a*

Te busqué para explicártelo.

Te busqué por explicártelo.

Vengo a explicártelo.

- Podmínky: *de, a*, ve výjimečných případech *para*

De saberlo, te lo diría.

A tener más dinero, lo compraré.

Debes estar loco para decir que todo salió bien después de haber oído lo que dijo el presidente.

---

²⁸ Cf. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 192.

Předložka *sin* je obvykle spojována s příslovečným určením způsobu, z určitých vět je však cítit nádech podmínky.

No se puede vivir en el extranjero sin hablar el idioma del país. (Si no hablas el idioma del país, no puedes vivir en el extranjero.)

- Přípustky: *con*

Con tener tanto dinero, vive miserablemente.

Přípustku lze vyjádřit i pomocí předložky *para*, zpravidla v kombinaci s kvantifikátorem *mucho/-a/-os/-as* v hlavní větě.

Dirige la tesis a muchos alumnos para ser tan joven.

Había mucha gente en las tiendas para ser domingo.

Za zmínku také stojí spojení *no por+infinitiv*. Na těchto větách je zajímavé, že negace infinitivní části významově nezasahuje do hlavní věty. Častá je také přítomnost příslovcí vyjadřujících stupeň či množství.

No por dejar de comer, adelgazarás más rápido. (=Aunque dejes de comer, no adelgazarás.)

No por mucho correr, llegarás antes. (=Aunque corras más, no llegarás antes.)

V české větě se setkáme s infinitivy ve funkci příslovečného určení podmínky, účelu a zřetele. V prvním případě se jedná o otevřenou podmínku nejčastěji v hovorovém jazyce, která má často komunikační funkci odmítnutí, námitky či odrazování.

Byl bys hloupý, jezdit za ním.

Vždyť bys zmrzl, jít tam bez svetru.

Přestože se účel primárně vyjadřuje vedlejší větou, po slovesech pohybu a přemístování můžeme použít infinitiv, a to jak v případě infinitivu tautoagentního, tak i heteroagentního. Účelový infinitiv je přípustitelný i po slovese *být* v minulém čase: pak má věta význam výsledného stavu.²⁹

Běžel nakoupit.

Zahnali ho opravovat vozy.

Byl se koupat.

---

²⁹ Cf. Grepl, M. a kolektiv. *Příruční mluvnice češtiny*. Op. cit., s. 485.

V menší míře se setkáváme s infinitivem při vyjádření zřetele, konkrétně v konstrukcích zřetelově srovnávacích. V hlavní větě se obvykle objevuje výraz *na to*, jemuž následuje buď vedlejší věta uvozená spojkou *aby*, anebo přímo infinitiv.

Byl příliš chytrý na to dát se napálit. (Byl příliš chytrý na to, aby se dal napálit.)

3.2. Infinitiv jako základ polopredikačních klauzulí

Jak jsme již výše nastínili, infinitiv je s hlavní větou v takzvaném polopredikačním vztahu, a to z toho důvodu, že nenesé základní predikační kategorie. Tím rozumíme absenci explicitního vyjádření predikačních kategorií modu, času, osoby a čísla, jelikož predikační sémantika a predikační syntaktický vztah zde existují.³⁰

Infinitivní tvar (popřípadě gerundium či participium) nazýváme kondenzorem, neboť formálně zhušťuje sémantický obsah, který by se jinak vyjádřil složitěji a explicitněji vedlejší větou se slovesem ve finitním tvaru nebo souřadným souvětím.³¹ Kondenzory, resp. polopredikáty, představují určitý stupeň kondenzace druhého sdělení v rámci jedné výpovědi³² a jedné věty³³. Termínem „klauzule“ rozumíme vyjádření druhého sdělení, myšlenky, v rámci jedné a té samé výpovědi.³⁴

V jazyce se setkáváme s několika stupni kondenzace druhého sdělení:³⁵

- Nultý stupeň kondenzace

V tomto případě se nejedná o klauzuli, druhé sdělení nese podobu samostatné větné výpovědi.

Např. *Juan no vendrá. Juan no tiene tiempo.*

- První stupeň kondenzace (větná klauzule souřadná)

Druhé sdělení je vyjádřené v podobě syntakticky samostatné hlavní věty, souřadně spojené s prvním v rámci stejného makrosegmentu.

Např. *Juan no vendrá, pues no tiene tiempo.*

- Druhý stupeň kondenzace (větná klauzule podřadná)

³⁰ Cf. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 188.

³¹ Cf. *Íbid.*, s. 188.

³² „Výpovědí rozumíme větu zakotvenou v nějaké konkrétní komunikační situaci. Věta reálně existuje ve výpovědích, resp. výpovědi jsou realizace vět v komunikačních situacích.“

Cit. Grepl, M. a kolektiv. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 1995, s. 371.

³³ „Větou rozumíme abstraktně míněnou jazykovou jednotku, jíž dominuje predikát v podobě verba finita.“

Cit. *Íbid.*, s. 369.

³⁴ Cit. Zavadil, B. a Čermák, P. *Sintaxis del español actual*. Praha: Karolinum. 2008, s. 107.

³⁵ Následující členění převzato z *Íbid.*, s. 107, 108.

Druhé sdělení nese podobu podřadné věty syntakticky závislé na větě hlavní, se kterou společně tvoří jednu mnohovětnou výpověď.

Např. *Juan no vendrá, porque no tiene tiempo.*

- Třetí stupeň kondenzace (polovětná klauzule)

Druhé sdělení má implicitní jádro a jeho nepredikativní část je kladena před větu s časovaným slovesem, v rámci které plní funkci větného členu. Volné spojení, v písemném projevu vyjádřené čárkou, v ústním pauzou, mu dodává polovětný charakter.

Např. *Carente de tiempo, Juan no podrá venir.*

- Čtvrtý stupeň kondenzace (polopredikační klauzule)

Druhé sdělení má polopredikační podobu a plní funkci větného členu v rámci predikační věty. Spojení může být oddělené (*De tener tiempo, Juan vendría*), v tom případě je polopredikační klauzule současně považována za polovětnou, anebo vázané (*Juan no vendrá por no tener tiempo*), kdy je polopredikační klauzule navíc součástí věty.

Např: *Juan no vendrá por no tener tiempo.*

- Pátý stupeň kondenzace

Druhé sdělení pozbývá jakékoli známky predikace (a v důsledku toho i povahu druhého sdělení), stává se z něj klasický větný člen predikační věty.

Např: *Juan no viene por falta de tiempo.*

Nyní se budeme věnovat podrobněji polopredikačním klauzulím. Jak jsme výše zmínili, klauzule oddělené od hlavní věty čárkou jsou polovětného charakteru, klauzule nijak neoddělené nikoli.

Al salir a la calle, encontré a mi tío.

Encontré a mi tío al salir a la calle.

V závislosti na povaze podmětu klauzule rozlišujeme dva typy konstrukcí: vázané a absolutní.

Za vázané klauzule považujeme konstrukce, ve kterých se pojmenovaný proces vztahuje k syntaktickému substantivu, jež je větněčlensky zapojeno do věty se slovesem ve finitním tvaru. Takové substantivum pak plní dvojí syntaktickou funkci: explicitně syntaktickou jakožto větný člen věty se slovesem ve finitním tvaru a implicitně syntaktickou jakožto pojmenování podmětu

kondenzované polopredikace.³⁶ Zjednodušeně můžeme říci, že se jedná o případy, kdy je podmět klauzule shodný s podmětem či předmětem věty s časovaným slovesem.

Se fue para no estorbar.

La vimos llorar.

Todos tenéis la posibilidad de verlo.

Le ordenaron callar.

V absolutních klauzulích má kondenzor svůj vlastní explicitní podmět, který není větňčlensky zapojený do věty se slovesem ve finitním tvaru. Tento podmět bývá obvykle vyjádřen podstatným jménem nebo zájmenem a je kladen za nefinitní tvar, k němuž se vztahuje.³⁷

Al tener tiempo yo, no lo tienes tú.

De haberlo dicho alguien en voz alta, todos entrábamos en huelga.

Lucía llegó a la estación en el momento de salir el tren.

V případe kondenzace neosobní predikace mluvíme o nulovém podmětu v infinitivní konstrukci.

De no ser tan tarde, subiría.

S absolutní klauzulí bez explicitního podmětu se setkáváme velmi vzácně. Jedná se o případy, kde pojmenování subjektu jasně vyplývá z kontextu.

K tématu polopredikačních klauzulí se vztahuje otázka frekvence použití kondenzorů ve španělské větě, o níž pojednáme v kapitole věnující se infinitivu a vedlejší větě.

3.3. Infinitiv jako součást slovesných perifrází

Dříve než se začneme zabývat problematikou infinitivních slovesných perifrází, je na místě definovat pojem sám o sobě.

Perifrázemi nazýváme syntaktické kombinace, ve kterých se pomocné sloveso pojí se slovesem významovým, které je vyjádřeno neosobní formou (tedy infinitivem, gerundiem či

---

³⁶ Cit. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 188.

³⁷ Cf. *Íbid.*, s. 188.

participiem), aniž by se jednalo o dvě různé predikace.³⁸ Existují jasná syntaktická ověření, na jejichž základě rozpoznáme, zda je slovesná konstrukce zároveň perifrází, vyjmenujeme zde alespoň ta základní. Prvním z nich je možnost konmutace. Lze-li infinitiv nahradit podstatným jménem či pádovým zájmenem a věta dává smysl, nejedná se o perifrázi. Reflexivní pasivum v případě slovesné perifráze postihuje jak pomocné sloveso, tak infinitiv: podmět a pomocné sloveso se musí shodovat v čísle. Pouze ve slovesné perifrázi má infinitiv schopnost určit podmět a jiné větné členy, v jiných případech nikoli.

U perifrází časujeme obvykle pomocné sloveso (*No puedo entrar. Iremos considerando cada caso por separado.*), ačkoli vzhledem k syntaktickým charakteristikám věty tomu tak nemusí vždy být (*Para poder entrar necesitamos autorización. No es imprescindible ir considerando cada caso por separado.*).

Slovesná perifráze je tedy syntaktickou jednotkou. Často je považována zároveň za jednotku sémantickou v tom smyslu, že pomocné sloveso samo o sobě nenese význam, ale modifikuje a určuje význam či obsah hlavního slovesa. Například v případě *tener* v perifrázi *tener que* a *deber* u *deber de* pomocná slovesa zabarvují význam modálními hodnotami povinnosti, pravděpodobnosti atd. V jiných jazycích (a někdy i ve španělštině) lze tuto významovou modifikaci vyjádřit (gramatickou) modifikací plnovýznamového slovesa (*Bude to chřipka, rozběhl se...*)

U klasifikace slovesných perifrází bereme v úvahu dvě základní kritéria, a to jejich syntaktickou strukturu a význam. Co se týče prvního výše uvedeného, perifráze obecně se tradičně rozdělují podle druhu neosobní formy, kterou vyžaduje pomocné sloveso. Vznikají tedy tři skupiny: perifráze s infinitivem, gerundiem či participiem. Zaměříme-li se na význam perifrází, rozdělení do sémantických tříd (skupin) je problematičtější, je potřeba vzít na vědomí významový přínos pomocného slovesa. Nejpočetnější skupinou jsou právě perifráze s infinitivem, jejichž rozdělení z hlediska významu je následující: do první skupiny řadíme perifráze modální, neboli způsobové, do druhé perifráze aspektuální.

3.4. Modální perifráze

Modální perifráze, jak naznačuje sám název, vyjadřují určitou modalitu, způsobovost. Jedná se o konstrukce, ve kterých je činnost infinitivu vnímána mluvčím jako nutná, potřebná, možná či pravděpodobná.

---

³⁸ Cf. „Se denominan perífrasis verbales las combinaciones sintácticas en las que un verbo auxiliar incide sobre un verbo auxiliado, llamado a veces principal o pleno, construido en forma no personal (es decir, en infinitivo, gerundio o participio) sin dar lugar a dos predicaciones distintas.“
RAE, *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Libros. 2009, s. 2105.

Rozlišení modálních a aspektuálních perifrází spočívá ve dvou hlavních formálních rysech: modální perifráze, oproti aspektuálním, nejsou kompatibilní s rozkazy.

*Debe (tú) venir. *No lo debes hacer. (modální)

Deja (tú) de trabajar. Échate a llorar.

Ve většině případů jsou modální perifráze slučitelné se složeným infinitivem, obzvláště je-li pomocné sloveso v jednoduché formě.

Debe de haber venido. Iba a haber salido.

*Solía haber venido. *Acaban de haberlo sabido.

Výjimku představuje perifráze *haber de+infinitiv*, právě z toho důvodu, že časová hodnota určující budoucnost převažuje nad způsobem vyjadřujícím obligaci.

Vzhledem k tomu, že účelem této diplomové práce není podrobné zkoumání jednotlivých slovesných perifrází, ale spíše obecné uvedení do problematiky, budeme se věnovat pouze několika konkrétním případům, na kterých si ukážeme typické chování infinitivu. Pro bližší informace ohledně této tematiky doporučujeme velmi komplexně pojatý výklad v *Deskriptivní gramatice španělského jazyka*.³⁹

3.4.1. Deber + infinitiv

Přestože perifráze *deber+inf*⁴⁰ vyjadřující povinnost a *deber de+inf* označující pravděpodobnost mají jasné sémantické vymezení, v mluvené formě jazyka se můžeme setkat s případy zaměnění významu. Konkrétně u *deber de+inf* nesoucího význam povinnosti, nutnosti, se obvykle jedná o hyperkorekci mluvčího, případně o zdůraznění. Deskriptivní gramatika vysvětluje tento jev tvrzením, že „v každé pravděpodobnosti se schovává povinnost.“⁴¹ Měli bychom zdůraznit, že v mluveném jazyce pragmatické aspekty, jako kontext či intonace, jakékoli dvojsmyslnosti zabrání.

Ze syntaktického pohledu *deber+inf* splňuje všechny podmínky určující perifrázi (viz výše). V případě elize infinitivu je možné jej nahradit slovesem *hacer*, za předpokladu, že se nejedná o reflexivní pasivum s podmíněm v množném čísle.

Deben los hijos obedecer a sus padres?

³⁹ Kapitola 51 druhého dílu Deskriptivní gramatiky, *Gómez Torrego*, „Las perífrasis verbales de infinitivo.“ 3323-3390.

⁴⁰ Zkratka *inf* značí *infinitiv*.

⁴¹ Cit. „...en toda probabilidad se esconde una obligación.“

Gómez Torrego, L. „Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo.“ In *Bosque*, I. a *Demonte*, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe. 1999, s. 3348.

Claro que deben obedecerlos/hacerlo.

Se debe respetar a los padres?

Sí, se debe repestarlos/hacerlo.

Se deben ver más de dos programas?

Sí, (*se deben).

Pomocné sloveso *deber* je kompatibilní se složenými infinitivy, pokud není v přítomném čase.

Debió haberlo hecho. Debería haberlo hecho.

*Debe haberlo hecho (=tiene la obligación de haberlo hecho)

Tato perifráze, oproti například *tener que+inf*, *poder+inf* se nemůže objevit ani ve vedlejší větě ani pokud jí předchází pomocné *ir a*, je-li pomocné sloveso *deber* v infinitivu. Tento rys je také vlastní perfirázím *haber de+inf* a *deber de+inf*.

*Me gustaría deber ayudaros.

Me gustaría poder ayudaros.

*Voy a deber ayudaros.

Voy a tener que ayudaros.

Z hlediska významu *deber+inf* vyjadřuje povinnost, často podloženou vnitřní pohnutkou, jistou potřebu uskutečnit danou věc. Je-li pomocné *deber* v jednoduchém minulém čase, v imperfektu indikativu i subjunktivu či v kondicionálu společně se složeným infinitivem, perifráze vyjadřuje spíše než potřebu přání, které se nesplnilo.

Deberían/debieran/Debieron haberlo metido en la cárcel.

V případě pomocného *deber* v jednoduchém minulém čase, jemuž následuje jednoduchý infinitiv, dochází k neutralizaci významu.

Debieron meterlo en la cárcel. = Debieron haberlo metido en la cárcel.

Debiste operarte. = Debiste haberte operado.

Následuje-li po *deber* v imperfektu nebo kondicionálu infinitiv jednoduchý, perifráze vyjadřuje přání mluvčího vztahující se k neuskutečněnému činu, jehož realizace je ale v budoucnu možná.

Debían/Deberían/Debieran meterlo en la cárcel.

Větnými konstrukcemi typu *Debía/Debiera/Debería+jednoduchý inf* mluvčí často dává najevo přání, radu nebo naznačuje rozkaz.

Debes/Debías/Deberías/Debieras trabajar más.

3.4.2. Deber de + infinitiv

Z hlediska syntaxe se tato perifráze velmi podobá předchozí zmíněné. Hlavní rozdíl představuje nutnost přítomnosti infinitivu, elize není možná, a dále neslučitelnost s tázací větou. V případě použití *deber de+inf* v otázce se jedná o redundanci, jelikož význam samotné perifráze vyjadřuje pravděpodobnost, resp. nejistotu.

Se debe vivir bien en Madrid, ¿verdad?

*Sí, se debe.

*¿Se debe vivir bien en Madrid?

Kondicionál a jeho modální význam možnosti odporují hodnotě pravděpodobnosti perifráze, proto není možné, aby se pomocné *deber* vyskytovalo v tomto čase.

*Deberías de estar aquí = *Probablemente estarías aquí.

Významové sloveso, i v přítomném čase, je kompatibilní se složeným infinitivem i s durativním *estar+gerundium*.

Debe de haber llovido.

Debe de estar estudiando.

Co se týče významu, jak jsme již uvedli, se jedná o pravděpodobnost. Oproti *puede+inf.*, kdy mluvčí vyjadřuje ničím nepodmíněnou možnost, v případě *deber de+inf* předpokládáme existenci obligace zvenčí.

Deben de ser las tres. (...porque ya ha pasado mucho tiempo)

Na rozdíl od všech modálních a časových perifrází s infinitivem, není možná kombinace pomocného *deber* v přítomném čase s vyhlídkou do budoucnosti.

*Dentro de unos días debe de llover.

Dentro de unas días va a /puede/tiene que llover.

Pravděpodobnost se též projevuje v minulosti, i v kombinaci se složeným infinitivem.

Ha debido de llover estos días. (probablemente ha llovido)

Debo de haber comido algo en mal estado. (probablemente he comido...)

Debí de haber comido algo en mal estado. (probablemente comí...)

Významový rozdíl mezi druhou a třetí větou je ten, že v prvním případě je důsledek děje stále aktuální (...*porque me encuentro mal*), ve druhém se jedná o minulost (...*porque me encontré mal*).

3.4.3. Tener que + infinitiv

Perifráze *tener que+inf* ze syntaktického hlediska splňuje všechna kritéria. Pomocné a významové sloveso navíc mohou sdílet stejný lexém.

Tienes que tener más cuidado.

Infinitiv není možné vypustit a pomocné *tener* v imperfektu či kondicionálu můžeme kombinovat se složeným infinitivem.

¿Tengo ke ayudaros?

*Sí, tienes.

Tenías/Tendrías que haber ido a casa.

Hlavní význam této slovesné perifráze představují nutnost, nezbytnost či potřeba. Pouze pragmatické rysy, jako kontext nebo intonace, nám napomáhají rozlišit, který z těchto významů převažuje. Jak v neosobních větách a ve větách s neživotným podmětem, tak u pasiv, se obvykle jedná o význam potřeby.

Tiene que llover aún más. (es necesario que llueva...)

Estos datos tienen que ser publicados pronto. (es necesario que estos datos se publiquen pronto)

Vyjádří-li mluvčí pomocné sloveso v imperfektu ve spojení se složeným infinitivem, dává najevo, že nedošlo k uskutečnění daného činu, přestože si to přál. Perifráze *deber+inf* má při použití identických časů prakticky stejný význam.

Teníamos que haberlo dicho. (=ojalá lo hubiéramos dicho!)

Debíamos haberlo dicho.

S rozdílem se setkáváme u jednoduchého minulého času, kdy *tener que* poukazuje na uskutečněný akt, a *deber*, na neuskutečněné přání.

Tuve que matarlo. (me vi obligado a matarlo, lo maté)

Debí matarlo. (ojalá lo hubiera matado!)

Jak jsme již několikrát zmínili, okolnosti a celkový kontext u perifrází hrají důležitou roli. Větu *Tu hermana ha tenido que engordar ocho kilos* můžeme interpretovat dvěma způsoby. Buď že sestra byla nucena přibrat osm kilo (například ze zdravotních důvodů), anebo, že, podle toho, jak vypadá, pravděpodobně přibrala. Kombinace pomocného slovesa v jednoduchém minulém čase a složeného infinitivu také vyjadřuje pravděpodobnost.

Esto tuvo que haberlo hecho un chorizo, porque, si no, es difícil explicárselo. (=probablemente lo ha hecho)

V poslední řadě stojí za zmínku ustálené spojení *tener que ver*, významově se blížící slovesům „souviset s něčím, být něčemu blízky/vzdálený“. V těchto případech se nejedná o skutečnou perifrázi a fakt, že lze vložit neurčité zájmeno mezi pomocné a významové sloveso, to jen potvrzuje.

Esto tiene algo/mucho/poco que ver.

3.4.4. Haber que + infinitiv

Přestože *haber que+inf* dle Španělské královské akademie řadíme mezi slovesné perifráze, ne všichni gramatici se s tímto názorem ztotožňují.⁴²

Mezi rysy podporující skutečnost, že se jedná o perifrázi, řadíme například fakt, že infinitiv nelze konmutovat jinými jmennými členy.

Hay que repartir esos libros.

*Lo hay.

*Hay que se epartan

*Repartir esos libros es lo que hay.

---

⁴² Cf. Weinberg, F.: „Aparte de no permitir la transformación pasiva, presenta fuertes restricciones semánticas, ya que sólo se construye con verbos de sujeto personal.“ Tato lingvistka *haber que+inf* nepovažuje za perifrázi. Gómez Torrego, L. „Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo.“ Op. cit., s. 3356.

Na druhou stranu, vykazuje určité typické neperifrastické rysy. Jedná se o bezpodmětovou neosobní strukturu, která nepřipouští antepozici klitických zájmen ani pasivní konstrukci.

Hay que decirsele a ellos.

*Se lo hay que decir a ellos.

Hlavním důvodem zařazení této konstrukce mezi perifráze je funkční nezávislost segmentu *que+inf*, respektive jeho neschopnost uvést vedlejší větu. Také je kombinovatelná pouze s infinitivy těch sloves, jež jsou schopny nést mimo perifrázi sémanticky činné životné podmínky.

Hay que trabajar/sufrir/morir/escribir libros.

*Hay que ocurrir/hacer buen tiempo/llover.

V tomto rysu se velmi podobá částici *se* v neosobních konstrukcích (*Se vive bien aquí. *Se hace buen tiempo.*), *haber que* se chová stejně jako *se+ význam povinnosti, nezbytnosti*.

Pomocné *haber que* v jednoduchém minulém čase, imperfektu a kondicionálu je slučitelné se složeným infinitivem, a, oproti perifrázím *deber (de)+inf* a *haber de+inf*, je zde možná antepozice perifráze *ir a+inf*. Avšak stejně jako výše zmíněné, ani *haber* v infinitivu se nemůže objevit v podřadných větách souvětí.

Había/Habría que haberlo hecho antes.

Va a haber que trabajar más.

*Me gustaría/Es necesario haber que trabajar más.

Hlavními významy této konstrukce jsou nutnost, nezbytnost a příhodnost. V případě pomocného *haber* v jednoduchém minulém či budoucím čase společně s jednoduchým infinitivem, dává mluvčí najevo i jistou dávku rezignace. V jiných kontextech může mít perifráze nádech rozkazu, prosby nebo doporučení, u zvolacích vět překvapení, rozhořčení.

Hubo que derribar esa casa, estaba en ruinas.

Habrá que ir a la reunión, ¿no crees?

Hay que animarse, Sr. Paco (Anímese...)

¡Hay que aguantar tanto esta vida!

Doprovází-li pomocné sloveso významová slovesa *ver*, *fastidiarse*, *jorobarse* či vulgární *joderse* ve zvolacím kontextu, jedná se o lexikalizované případy, a to bez jakéhokoli predikačního významu. Tyto výrazy považujeme za hovorové, v jistých případech až vulgární, avšak hojně používané v běžné mluvě.

¡Hay que ver qué mal habla este chico! (¡Qué mal habla! ¡ Qué barbaridad!

-Han dicho que tienes que pagar tú.

-¡Hay que jorobarse! ¿Y por qué no pagáis vosotros?

Dalšími zástupci této kategorie jsou například perifráze **haber de+infinitiv**, **poder+infinitiv**, **querer+infinitiv** a jiné.

3.5. Aspektuální perifráze

Tato skupina perifrází má mnoho společného se samotnou slovesnou činností. Tu můžeme pojmut na samém začátku, nebo těsně před ním, během dění či na konci, aniž bychom brali v potaz předchozí či budoucí stav. Mluvíme tedy o perifrázích inchoativních, což jsou perifráze označující počátek děje, durativních, reiterativních, perfektivních a egresivních.⁴³ V širším slova smyslu se jedná o „vid, aspekt“. V některých případech vyplývá aspektuální význam ze samotné perifráze, jako u *Va a llover*, *Rompió a llorar* či *Dejó de reír*, v jiných je to pomocné sloveso, které do perifráze promítá způsob: *Empezó a cantar*, *Terminó de trabajar*, *Suelo trabajar*, atd. Tuto skupinu slovesných perifrází charakterizují dva hlavní rysy: pomocná slovesa nemohou být doprovázena složenými infinitivy a, s výjimkou sloves *soler* a *acabar de* v egresivním významu, jsou kompatibilní s rozkazy. První rys vyplývá z povahy aspektuálního označení složeného infinitivu: označuje skončený či perfektivní děj, proto by byla kombinace s inchoativními, imperfektivními (reiterativními, durativními, egresivními) pomocnými slovesy rozporná, s perfektivními zase nadbytečná.

*Comenzaba/Empezaba a haber llovido.

*Se puso/Se ponía/Se echó/Se echaba a haber llorado.

*Solía haber venido.

*Acaban de haberte llamado.

*Dejó de haber trabajado.

---

⁴³ Cf. Perifráze *acabar de+inf* charakterizuje děj jako bezprostředně skončený, jedná se o egresivní povahu slovesného děje (přechodný útvar mezi přítomem a perfektivním préteritem).
Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 192.

Druhým rysem je slučitelnost aspektu s rozkazy, je možné rozkázat, aby děj začal, obnovil se nebo skončil, jelikož celý rozkaz implikuje realizaci promítající se v budoucnosti.

Vzhledem k tomu, že „časté opakování děje a přesný moment“ nelze takto promítnout, *soleder* a *acabar* (v egresivním významu) se nemohou objevit v syntaktických ani morfologických strukturách imperativního charakteru.

Empieza (tú) a leer./ Deja de leer./ Termina de leer.

No empieces a leer./ No dejes de leer.

*Suele (tú) leer./ *Acaba (tú) de llegar.

*No sueles leer./ *No acabes de llegar.

3.5.1. Ir a + infinitiv

Tuto perifrázi řadíme mezi aspektuální z toho důvodu, že aspekt, společně s časovým významem do budoucnosti, zde jasně převažují. Přesto v jistých případech vykazuje modální rysy „úmyslu“ a „pravděpodobnosti“, a tudíž je možné kombinovat ji se složenými infinitivy. Je neslučitelná s rozkazy.

Te lo iba a haber dicho. (Tenía la intención de habértelo dicho.)

Va a haberlo matado el guarda. (Probablemente lo ha matado el guarda.)

*Ve (tú) a decir tonterías.

Jedná se tedy o perifrázi, u které se aspekt prolíná, ne však vždy zřetelně, s modalitami záměru a pravděpodobnosti a s významem do budoucnosti. Z tohoto důvodu také nese určité idiosynkratické rysy. Aby byla konstrukce *ir a+inf* perifrází, musí splnit jistá kritéria, jako nemožnost nominalizace infinitivu a neschopnost pomocného slovesa určit podmět nebo jiné větné členy. Pasivizace je přípustná a klitická zájmena mohou být kladena jak před pomocné, tak za významové sloveso. Jelikož je podmět určen infinitivem, a ne pomocným slovesem, můžeme se setkat s perifrázemi s nulovým či neživotným podmětem.

Va a llover pronto.

Van a ocurrir cosas importantes.

Se va a celebrar una reunión.

Tato perifráze může být kladena za modální slovesa (ať už pomocná či nikoli) pouze v případech, je-li její význam výhradně enfatický.

*Hoy tiene que/debe (de)/ha de/puede ir a llover.

*Él desea ir a hablar e política.

Me tuvo que ir a salir el grano en la nariz. (Me tuvo que salir un grano.)

Je však běžné, že předchází jiným modálním i aspektuálním perifrázím s výjimkou *haber de+inf* a *deber (de)+inf, soler+inf, acabar de+inf* ve významu bezprostředně ukončeného děje.

Ella va a tener que/poder/dejar de/empezar a trabajar.

Va a haber que trabajar.

*Ella va a deber (de)/haber de/soler... trabajar.

Co se týče sémantické hodnoty, aspektuální význam bezprostřednosti, naléhavosti uskutečnění děje/akce je poměrně častý. Mohli bychom říci, že daná věc se vztahuje k blízké budoucnosti.

Qué hora es? Van a ser las tres. (Están a punto de ser las tres.)

Señores, va a comenzar el partido. (Está a punto de comenzar el partido.)

Všimněme si, že u výše uvedených příkladů nelze nahradit perifrázi jednoduchým budoucím časem, aniž by nezměnil význam.

V určitých případech může převládat modální význam možnosti nebo pravděpodobnosti. Vztahuje-li se daná možnost k minulosti, pomocné sloveso je následováno složeným infinitivem.

Vais a pensar que estoy loco, pero me da igual. (Posiblemente penséis que estoy loco, ...)

Pienso que, después de todo, vas a tener razón. (... , posiblemente tengas razón.)

Va a haberlo matado Juan. (Posiblemente lo ha matado Juan.)

Mluvčí může přidat sekundární význam ve formě výhrůžky, výčitky či upozornění.

Así no vas a conseguir nada. (upozornění)

No hagas ruido, que vas a despertar al niño. (výčitka)

¡Te vas a enterar de lo que soy capaz! (výhrůžka)

3.5.2. Empezar/Comenzar a + infinitiv

Konstrukce *s empezar a+inf* a *comenzar a+inf* považujeme za perifráze, jelikož splňují všechna zmíněná kritéria: nepřipouští nominalizaci (*Empecé a sacar los muebles. *Empecé a eso.*) ani enfatické struktury vztažných vět (**A lo que empecé fue a sacar los muebles.*). Klitická zájmena mohou být jak v antepozici, tak postpozici (*Se lo empecé a decir. Empecé a decirselo.*). Pomocná slovesa neurčují podmět ani jiné větné členy závisející na přísudku, a tudíž můžeme říci: *Empieza a llover. Empieza a haber demasiada gente.* Na druhou stranu, tyto konstrukce vykazují jisté idiosinkratické rysy, jako například elizi infinitivu, je-li znám kontext.

Ha empezado/comenzado a llover?

Sí, ya ha empezado/comenzado.

Také připouští dvojí pasivu: perifrastickou a neperifrastickou. V druhém případě se však jedná téměř výhradně o kombinaci se slovesy vyjadřujícími „vytvoření, vyrobení, zničení“.

Este edificio empezó/comenzó a ser construido el siglo pasado.

Este edificio fue empezado/comenzado a construir el siglo pasado.

*Esos temas fueron empezados a explicar por mí.

*Un libro fue empezado a leer por mí.

Posledním syntaktickým rysem je umožnění vložení příslovce *no* mezi pomocné a významové sloveso.

Empiezo a no saber qué hacer.

Význam této perifráze je výhradně aspektuální, a to inchoativního typu. Poukazuje na počátek děje, o němž se předpokládá, že bude mít určité trvání. Z tohoto důvodu infinitivy odpovídají/náleží/přísluší trvalým imperfektivním slovesům a ne slovesům desinentním. Věta **Juan empezó/comenzó a morir/nacer/llegar* je agramatická, oproti *Juan empezó a escribir*.

Pouze v případě přeměny desinentních sloves na základě kontextu na durativní či reiterativní jsou gramaticky správné následující věty:

Juan empezó a llegar tarde últimamente. (un día y otro)

Juan empezó a salir con los amigos poco recomendables. (un día y otro y otro...)

Mezi další inchoativní perifráze řadíme například ***ponerse a+infinitiv***, ***echar a+infinitiv*** či ***romper a+infinitiv***.

3.5.3. Volver a + infinitiv

Tato konstrukce je perifrází v případech, kdy první sloveso (*volver*) není schopné určit podmět ani jiné větné členy, a infinitiv není možné nominalizovat. Abychom zjistili, zda se opravdu jedná o perifrází, musíme znát kontext.

Volví a recoger los papeles.

Výše uvedená věta se jeví dvojsmyslně. Víme-li z kontextu, že je možné mezi infinitiv a první sloveso vložit příslovečné určení, nejedná se o perifrází. Navíc můžeme daný úsek nahradit zájmenem. *Volví a casa a recoger los papeles. Volví a eso.* V opačném případě jde o opravdovou perifrází. Klitická zájmena mohou jít jak před pomocným slovesem, tak za významovým. V antepozici se jedná vždy o perifrází, naopak u postpozice může dojít ke dvojznačnosti.

Se lo volví a decir.

*Se lo volví a casa a decir.

Volví a decírsele.

Volví a casa a decírsele. (není perifráze)

Pomocné *volver* není nijak omezeno co do času či způsobu, stejně jako všechny aspektuální perifráze však nepřipouští kombinaci se složeným infinitivem, a to z důvodu protirečícího si reiterativního významu slovesa *volver* s perfektním složeným infinitivem. Způsobová pomocná slovesa *tener que* a *poder* mohou předcházet i následovat *volver a*, význam se ovšem mění.

Tuve que volver a estudiar.

Volví a tener que estudiar.

Juan puede volver a estudiar.

Volvió a poder estudiar.

Ve třetí větě má *poder* dva významy: „možnost“ (*Es posible que Juan vuelva a estudiar.*) a „schopnost“ (*Juan está capacitado para estudiar.*). Je-li postpozici (čtvrtý příklad), označuje vždy pouze „schopnost“. Ostatní modální pomocná slovesa musí stát před *volver a*:

Debe (de) volver a estudiar.

*Vuelve a deber (de) estudiar.

Ha de volver a estudiar.

*Vuelve a haber de estudiar.

Hay que volver a estudiar.

*Vuelve a haber que estudiar.

Význam této perifráze, jak jsme již uvedli, je iterativní (opakující se), rovnocenný výrazům *de nuevo*, *otra vez* a předponě *re-*. Konstrukce, ve kterých se objevuje infinitiv s předponou *re-*, považujeme agramatické, jelikož dochází k redundanci významu.

He vuelto a leer el libro.= He leído otra vez el libro.= He releído el libro.

*Volví a releer el libro.

3.5.4. Soler/acostumbrar + infinitiv

Slovesné konstrukce *soler+inf* a *acostumbrar+inf* se po syntaktické stránce chovají jako modální perifráze, včetně jejich neslučitelnosti s rozkazy. Jelikož složený infinitiv nese perfektivní význam, který je v opozici s frekventativním významem této perifráze, není jejich kombinace možná. Pomocné sloveso je téměř vždy v přítomném čase anebo imperfektu indikativu. Tato perifráze označuje ze sémantického hlediska zvyk, časté opakování děje. Odpovídá adverbiu *frecuentemente*, vyjadřuje tedy děj složený z několika činností, které se často opakují.

Tus hijos suelen/acostumbran venir por mi casa. (Tus hijos vienen frecuentemente.)

Perifráze *acostumbrar+inf* je mnohem méně používaná než *soler+inf* a ve Španělsku (ne v Latinské Americe) bývá pomocné sloveso často doprovázeno předložkou *a*: *Acostumbraba a ir*. Tuto konstrukci nesmíme zaměnit s *acostumbrarse a+inf*, jež není perifrází.

3.5.5. Acabar/Terminar de + infinitiv

Perifráze *acabar de+inf* má dva různé významy:

Časový význam „nedávné předčasnosti“ společně s aspektuálním vyjadřujícím přesnost, který nebere v potaz vývoj děje.

Te acaban de llamar por teléfono. (Te han llamado por teléfono hace un instante.)

Te acababan de llamar por teléfono cuando llegaste a casa. (Te llamaron por teléfono un instante antes de llegar tú a casa.)

Acabar de+inf má tento časově-aspektuální význam „činnosti, která byla vykonána v bezprostřední minulosti“ pouze v případě, je-li pomocné sloveso v přítomném čase či imperfektu indikativa, vždy v oznamovacím způsobu.

Druhý význam je aspektuálně perfektivního charakteru, vyjadřující skončený děj, který předpokládá dřívější vývoj. V tomto případě jsou *acabar de+inf* a *terminar de+inf* synonymními konstrukcemi.

Ya he acabado/terminado de leer tu libro.

Por fin, ya ha acabado/terminado de llover.

Acabar v prvním výše zmíněném významu může posloužit současně jako pomocné i jako významové sloveso ve stejné perifrázi. Následující příklady jsou též gramaticky přípustné:

Acabo de acabar la redacción del proyecto.

Acabo de acabar de redactar el proyecto. (Hace un instante que he acabado la redacción.)

Acabo de terminar la redacción del proyecto.

Acabo de terminar de redactar el proyecto.

Není však možné vytvořit konstrukci, ve které pomocné *terminar* předchází *acabar*: **Termino de acabar el libro*. Pomocné *acabar* ve významu bezprostřední minulosti může předcházet iterativní perifrázi *volver a+inf* a modálním *tener que+inf* a *poder+inf* (ve významu schopnosti), jiným však nikoliv.

Acabo de volver a empezar.

Acabo de tener que ayudar a un paisano. (Acabo de verme obligado a...)

Acaban de poder clavar un clavo. (Acaban de ser capaces de...)

V případě postpozice *acabar de+inf*, nabývá perifráze perfektivního významu. V tomto pořadí (a významu) je perifráze kombinovatelná s ostatními pomocnými modálními slovesy, jako *deber (de)*, *haber de*, *haber que* a také s aspektuálním *soler*.

Tengo ke acabar de leer pronto el libro.

Puedo acabar de leer pronto el libro.

Suele acabar de trabajar a las ocho.

Ve významu právě ukončené činnosti, tj nedávné minulosti, může pomocné *acabar de* předcházet inchoativním i perfektním perifrázím, iterativnímu *volver a*, ne však perifrázím frekventativním.

Acabo de empezar a trabajar.

Acaba de echarse a llover.

*Acabo de soler/acostumbrar trabajar.

3.5.6. Dejar de + infinitiv

Tato konstrukce splňuje všechna kritéria definující slovesnou perifrázi. Chová se stejně jako *acabar de+inf*, až na fakt, že infinitivní část nelze vypustit (*Has dejado de fumar? *No, no he dejado.*).

Je perfektního charakteru, ale označuje přerušení děje, který se rozvíjel a nedošel ke konci. Tento význam přerušení ji odlišuje od ostatních perfektních perifrází. Souvislý děj, který je narušen, vyžaduje kombinaci s infinitivy sloves s trvalým či imperfektním významem.

He dejado de fumar. (Ya no fumo.)

Por qué dejas de hablar?

*He dejado de llegar a casa.

Díky kontextu se však může sloveso perfektního charakteru chovat frekventativně. V tomto případě je součástí perifráze. U záporu negujeme přerušení děje, který tedy pokračuje.

Ya he dejado de llegar tarde (estos días) a casa.

No he dejado de fumar aún. (Sigo fumando.)

Este individuo no deja de insultarme. (Este individuo me está insultando continuamente.)

V jistých případech perifráze v záporu nabývají kvantifikativního významu, jako například ve větě *No deja de llover (Llueve mucho)*.

Podobně se chovají také perifráze ***parar de+infinitiv*** a ***cesar de+infinitiv***.

4. Infinitivní vyjádření významů časových a modálních. Infinitiv a vedlejší věta

4.1. Využití infinitivu pro vyjádření významů časových a modálních

V předchozí kapitole jsme objasnili otázku polopredikačních klauzulí a nyní se zaměříme na sémantický obsah těchto infinitivních konstrukcí adverbialního charakteru. Pro tyto konstrukce je typická úplná významová nezávislost na predikátu hlavní věty, adverbialní infinitivy navíc mohou nést vyjádřený podmět, ať už podstatným jménem, nebo zájmenem. V těchto případech podmět běžně zaujímá v postverbální pozici, ačkoli preverbální pozice obzvlášť u pronominálního podmětu zpravidla po předložce *sin* také není neobvyklá.

Al salir el sol, se pusieron en camino.

Antes de instalarte tú en casa, no discutíamos tanto.

Se fueron sin tú enterarte.

Nutno zdůraznit, že adverbialním infinitivům musí předcházet spojka či předložka, obvykle též kombinovatelná se slovesem v určitém tvaru: *para, por, después de, sin, antes de, a pesar de*, atd. Existují předložky, které v kombinaci s infinitivem přijímají různé významy, jako *de* (příčina, podmínka), *al* (čas, příčina), *con* (přípustka, podmínka, způsob) a *a* (podmínka, způsob). Možnosti alternovat je s vedlejší větou jsou poměrně omezené. Těmto konstrukcím se budeme podrobněji věnovat v následující podkapitole a budou též protagonisty praktické části této diplomové práce.

Gramatické příručky obvykle klasifikují infinitivy na základě kombinace významových a formálních kritérií rozlišujíc konstrukce s významem časovým (*Al salir el sol, se pusieron en camino.*), podmínkovým (*De seguir así las cosas, nos aruinaremos.*), přípustkovým (*A pesar de haber llegado...*), atd.

4.1.1. Infinitivy s časovým významem

Dle definice RAE označují vedlejší časové věty dobu, během které se uskutečňuje činnost vyjádřená v hlavní větě.⁴⁴ Z velké škály spojovacích výrazů, jež je uvozují, se pouze zanedbatelná část může pojit s infinitivem, a to například *hasta, antes de, después de, luego de, a(l) poco de,*

---

⁴⁴ Cit. „Las subordinadas temporales denotan el tiempo en el que se verifica lo significado en la oración principal.“
RAE (1973) citováno Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2308

nada más, apenas, al, tras. Poslední tři zmíněné nemohou uvozovat vedlejší větu, nýbrž výlučně polopredikační klauzuli.

Tras eludir el cerco policial, los ladrones se dieron a la fuga.

Al poco de llegar tú, se fue ella.

Nada más entrar en el salón, se desplomó el sofá.

Časové infinitivy mohou být vůči hlavní větě jak v antepozici, tak v postpozici, ačkoli u některých spojovacích výrazů se setkáváme s jistými omezeními. Jako příklad uveďme předložku *hasta*, která má dva různé významy.

Eleuterio no dormirá tranquilo hasta conseguir un record Guinness.

La rambla se estrechaba hasta convertirse en un torrente.

V prvním případě se událost hlavní věty, popřená, začíná uskutečňovat až po události vyjádřené infinitivem. Ve druhém neosobní forma představuje vyvrcholení děje hlavní věty. Antepozice je přípustná pouze u prvního příkladu, ale i tak zní věta nepřirozeně. Rozdílná časová interpretace infinitivů ve spojení s předložkou *hasta* se odráží v momentě jejich nahrazení vedlejší větou, v prvním případě bude sloveso vedlejší věty vyjádřeno subjunktivem, ve druhém indikativem.

Časové markátory pojící se s infinitivem, na rozdíl od jiných adverbialních spojovacích výrazů, mají velmi často jednoznačný význam. Výjimkou představuje konstrukce *al+inf*, k níž se dostaneme v následující podkapitole.

4.1.2. Infinitivy vyjadřující příčinu

Na rozdíl od velkého množství spojovacích výrazů uvozujících vedlejší větu se slovesem v určitém tvaru (*que, porque, como, pues, ya que, puesto que, dado que,...*), infinitivní klauzuli s příčinným významem mohou uvádět pouze dvě předložky: *por* a *de*.

Eso te pasa por comer helado.

Jelikož vedlejší příčinné věty označují předčasnost vůči hlavním, je možná kombinace předložky se složeným infinitivem.

La ceguera le sobrevino por haber estado encerrado tanto tiempo en un calabozo.

Kauzální infinitivy mohou být vůči hlavní větě jak v postpozici, jak vidíme na předchozím příkladu, tak v antepozici. Shodují-li se podměty hlavní a vedlejší věty, použití infinitivní konstrukce se může jevit nepřirozeně.

?? Julia bebe agua por tener sed.⁴⁵

V porovnání s předložkou *por* se předložka *de* označující příčinu používá v mnohem menší míře. Obvykle je doprovázena kvantifikátorem *tan/tanto*.

Les salieron ampollas en los pies de tanto caminar.

Los ojos me dolían de tenerlos tan redondos, tan fijos y tan desorbitados.

Následující spojovací výrazy mohou být též následovány infinitivem, jejich použití ovšem není časté (spíše se upřednostňují v kombinaci s podstatným jménem): *a fuerza de*, *a base se*, *merced a*, *gracias a*, *a causa de*, *debido a*.

Lo conseguí merced a / gracias a esforzarse mucho.

No vine a causa de / debido a estar enfermo.

4.1.3. Modální infinitivy (vyjadřující způsob)

Vedlejší věty způsobové jsou považovány za nejproblematictější skupinu z důvodu obtížnosti jejich přesného vymezení. Všeobecně můžeme říci, že existence skupiny jako takové se zakládá na možnosti alternovat je s příslovečným určením způsobu, aniž by došlo ke změně významu. Vedlejší větu lze také zaměnit za gerundium, příslovce *así* a může také posloužit jako odpověď na otázku uvozenou *cómo*. I přes tyto důkazy je třeba zdůraznit, že modální význam některých konstrukcí je spíše důsledkem jejich sémantického nežli syntaktického pojetí.⁴⁶ Mezi spojovací výrazy uvozující vedlejší věty modální řadíme například *a*, *con*, *a base de*, *en* a *sin*, přičemž poslední zmíněná je velmi často používána ve spojení právě s infinitivem.

Předložka *a*, následována infinitivem, vytváří způsobovou adverbialní vazbu, jako *aplaudir a rabiar*, *tirar a matar*, atd., velmi často doplněna kvantifikátorem *todo* (*salir a todo correr*, *llorar a todo llorar*, atd.). U spojovacích výrazů *con*, *a base de* a *en* v kombinaci s infinitivem se nejčastěji setkáváme s problémem jejich možného zařazení mezi jiný typ adverbialních konstrukcí, což později dokážeme na případu *con+inf*.

4.1.4. Infinitivy označující podmínku

Vyjádření podmínky, jak víme, může mít mnoho podob. Za nejtypičtější je považována kombinace *si... entonces*, se kterou se setkáme ve většině souvětí (slovesa hlavní i vedlejší věty jsou ve finitním tvaru). Možnosti uvozujících spojovacích výrazů jsou poměrně omezené, vyskytuje-li se v protazi infinitiv. S ním jsou kombinovatelné předložky *a*, *de* a *con*, přičemž

⁴⁵ Symbol ?? vyjadřuje případy gramaticky přípustné, přinejmenším však neobvyklé.

⁴⁶ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2318.

pouze *con* může uvozovat větu s finitním tvarem slovesa. Výrazy *con la condición de, a condición de, con tal de, en caso de* připouštějí nejen infinitiv, ale i vedlejší větu. V porovnání se spojkou *si* je však frekvence použití výše uvedených výrazů neskonale nižší. Hlavní rozdíl mezi vedlejšími větami a infinitivními klauzulemi spočívá v apodozi, jako logický důsledek morfologické neúplnosti infinitivů. Ty disponují pouze dvěma formami, jednoduchou a složenou, jejichž použitím vyjadřujeme v protazi podmínku reálnou nebo nereálnou.⁴⁷

Spojovací výrazy *a condición de, con la condición de*, uvozující protazi, mají tu zvláštnost, že spíše než předpoklad či hypotézu vyjadřují přání.

Si probáis estas setas, os intoxicaréis. / *Os intoxicaréis a condición de probar estas setas.

Aceptaría el trabajo con la condición de firmar un contrato.

Participaron en el experimento a condición de publicar los resultados.

4.1.5. Infinitivy nesoucí význam přípustky

Dle definice Španělské královské akademie vyjadřují vedlejší přípustkové věty „obtížnost realizace obsahu hlavní věty, přičemž dané ztížení jí ve výsledku nebrání.“⁴⁸

Jako u ostatních druhů příslovečných infinitivů, i zde se setkáváme s omezeným množstvím spojovacích výrazů kombinovatelných s infinitivy. Jedná se o *a pesar de, pese a* a předložky *con, sin* a *para*.

Pese a estar enferma, irá a clase.

El candidato no compareció ante la prensa, a pesar de haber ganado las elecciones.

Na rozdíl od podmínkových infinitivů, jež mohou prostřednictvím apodoze vyjádřit podmínku reálnou, teoreticky možnou či nereálnou, přípustkové infinitivy nesou pouze reálný význam. Toto je omezuje v porovnání s vedlejšími větami, jejichž predikát je dle významu buď v indikativu, nebo subjuntivu.⁴⁹

Lo deshereda, aunque es / sea su hijo.

Lo deshereda, a pesar de ser su hijo.

---

⁴⁷ Cf. *Íbid.*, s. 2322.

⁴⁸ Cit. „Las subordinadas concesivas expresan una dificultad para la realización de lo enunciado en la principal, pero dicha dificultad no impide su cumplimiento.“
RAE (1973), citováno Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2323.

⁴⁹ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2323.

Spojení *typu por más que, por mucho que*, obvykle pojící se s časovaným slovesem, mohou též předcházet infinitivu. Jejich význam lze interpretovat jako pomezí přípustky a příčiny.

No por mucho llorar y gritar conseguirá que le hagan caso.

No por mucho madrugar amanece más temprano.

Jak jsme již výše zmínili, konstrukce *para+inf* nemá pouze účelový význam, ale také přípustkový. Jelikož předložka *para* sama o sobě nenesou kontrastivní přípustkový význam, konstrukce si pomáhá přítomností kvantifikátoru v hlavní větě.⁵⁰

Chantal habla muy bien inglés, para ser francesa. / ??Chantal habla inglés, para ser francesa.

María bebe demasiado, para tener sólo dieciocho años. / ??María bebe, para tener sólo dieciocho años.

4.1.6. Infinitiv ve spojení s konkrétními předložkami

4.1.6.1. Al + infinitiv

Tato konstrukce, podle Garcíi Fernández, předpokládá, že událost v podřadné větě a událost ve větě hlavní jsou časově simultánní, tedy, že probíhají zároveň. Spojení *al+inf* odpovídá vedlejší větě se slovesem ve finitním tvaru, uvozené spojkou *cuando*.⁵¹ Tento význam je očividně nejdůležitější a nejčastěji používaný, přestože tato konstrukce ne vždy musí splňovat výše uvedené předpoklady. Kromě obvyklé současnosti může v určitých případech vyjadřovat předčasnost a, z významového hlediska, není vždy identická s větami uvozenými *cuando*. Navíc nemusí mít časový význam. Charakteristickým prvkem této konstrukce je nutná přítomnost určitého členu, jež následuje předložku, dávající za vznik tvaru *al*.⁵²

Již výše jsme naznačili, že význam časové simultánnosti je u konstrukce *al+inf* nejčastější, za konkrétních podmínek se však může změnit. Vyjadřuje-li sloveso v infinitivu stav (použití sloves *ser / estar*), konstrukce nabývá významu značícího příčinu. V těchto případech logicky není shodný s vedlejší větou uvozenou spojkou *cuando*.⁵³

Al ser Pepe de Cáceres, sabe hacer muy bien las migas.

*Cuando Pepe es de Cáceres, sabe hacer muy bien las migas.

⁵⁰ Cf. *Íbid.*, s. 2324.

⁵¹ Cit. „Esta construcción indica simultaneidad entre el tiempo del evento subordinado y el tiempo del evento principal y equivale a cuando con verbo finito.“

García Fernández, L. „Los complementos adverbiales temporales. La subordinación temporal.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe. 1999, s. 3187.

⁵² Cf. Čermák, P. *Tipología del español actual a la luz de la teoría de Vladimír Skalička*. Praha: Karolinum. 2009, s. 149.

⁵³ Cf. *Íbid.*, s. 149.

U sloves vyjadřujících stav je podstatné, je-li časově ohraničen. Větu *Al estar Juan en casa, María se fue*. lze pojmout pouze příčinně, jelikož minulý čas v hlavní větě není možné interpretovat ani jako souběžný s neukončeným dějem vyjádřeným infinitivem, ani jemu předčasný.⁵⁴

Konstrukci nelze pojmout časově, pokud obsahuje složený infinitiv nebo modální sloveso *poder*. Naopak je kompatibilní například se slovesem *tener que*. Jako důkaz nám poslouží tázací zájmeno *cuándo*. Dává-li odpověď pomocí *al+inf* smysl, jedná se o časový význam.⁵⁵

Al haber terminado la partitura, se sintió satisfecho.

¿Cuándo se sintió satisfecho? *Al haber terminado la partitura.

Al poder verlo, se puso muy contento

¿Cuándo se puso muy contento? *Al poder verlo.

Al tener que confesármelo, se sonrojó.

¿Cuándo se sonrojó? Al tener que confesármelo.

Konstrukce též ztrácí časový význam při negaci a v přítomnosti určitých kvantifikátorů, z nichž uvedeme například *siempre*, *demasiado* či *tan* v doprovodu adjektiva.

Al no comparecer el presidente, se suspendió el debate.

Al acertar siempre Juan las respuestas, Carlos prorrumpió en aplausos.

Al llegar los invitados tan tarde, la cena estaba fría.

V příčinném významu konstrukce *al+inf* víceméně odpovídá vedlejším větám uvozeným spojkou *como*. Na rozdíl od nich ale „nepředstavuje objektivní důvod, nýbrž zhodnocení či posouzení mluvčího, který se zasazuje o metaforické posunutí významu z průvodního časového na nociónální příčina-výsledek.“⁵⁶ Tento časově-valorativní sémantický rys je také důvodem nemožné přítomnosti rozkazu v hlavní větě.

Como no llamaste, nos fuimos / Al no llamar tú, nos fuimos.

---

⁵⁴ Cf. Íbid., s. 149.

⁵⁵ Cf. García Fernández, L. „Los complementos adverbiales temporales. La subordinación temporal.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 3187.

⁵⁶ Cit. „Al+inf frente a como no presenta una causa necesaria u objetiva, sino una apreciación o valoración del hablante, quien establece un desplazamiento metafórico desde el contenido ´tiempo concomitante´ de la expresión al+inf hasta la relación nociónal causa-efecto.“

Galán Rodríguez, C. „La subordinación causal y final.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe. 1999, s. 3620.

Como no se deciden, vámonos. / *Al no decidirse, vámonos.

4.1.6.2. A + infinitiv

Konstrukce *a+inf* je ve španělštině nositelem dvou hlavních významů: podmínkového či modálního. V obou případech se obvykle nejedná o klasickou kombinaci předložky a infinitivu, ale spíše o lexikalizovaná slovní spojení.

Co se týče významu podmínky, konstrukce *a+inf* jej nabývá právě v určitých ustálených spojeních, jako *a no ser (que)*, *a decir verdad*, *a juzgar por*, *a poder ser*, *a ser posible*, atd. Mimo tyto výrazy je její využití v podmínkovém významu v současném jazyce naprosto minimální, a to jak na území Španělska, tak i Latinské Ameriky.

S konstrukcí *a+inf* nesoucí modální význam se setkáváme u způsobových adverbálních vazeb, které zpravidla bývají lexikalizovány. Jako příklad uveďme *aplaudir a rabiar*, *tirar a matar*, atd. Jedním z charakteristických rysů této konstrukce je častá přítomnost kvantifikátoru *todo* (*salir a todo correr*, *llorar a todo llorar*, atd.).

V konkrétních situacích se setkáváme s konstrukcí *a+inf* v účelovém významu. Pro předložku *a* je v těchto případech charakteristické, že určuje jak sloveso, na kterém závisí, tak i infinitiv. Slovesa řídící obvykle vyjadřují pohyb v určitém směru či jeho zastavení. Tato konstrukce nepřipouští zápornku *no* před infinitivem slovesa.

Acudieron a ver el espectáculo.

Se levantaron a apagar el fuego.

*Se sentaron a no ver el espectáculo.

4.1.6.3. De + infinitiv

Již v úvodu této kapitoly jsme uvedly dvě možné interpretace této konstrukce, jedná se o podmínku a příčinu.

Ze všech infinitivních konstrukcí je právě vazba *de+inf* nejčastěji používanou pro vyjádření podmínky. Stejně jako v případě spojky *si* u vedlejších vět, korelace časů umožňuje vyjádření podmínky reálné, potenciální či nereálné.

De no venir tú, tampoco iré yo.

De hallar los tesoros, él disfrutaría de una buena parte.

De haberlo sabido, me hubiera / habría quedado en casa.

V části věnované podmínkovým infinitivům obecně jsme již vysvětlili, že hlavní rozdíl mezi podmínkovými vedlejšími větami a infinitivními klauzulemi spočívá v apodozi.⁵⁷

Důležitost časových faktorů při určení významu podmínky nevyplývá pouze z důsledku morfologické neúplnosti infinitivů, ale také z vlastností samotné předložky *de*. Vzhledem ke své víceúčelnosti vyžaduje doplňující formální prvky, aby mohla být interpretována v souladu se zamýšleným významem.⁵⁸ Na následujícím příkladu jasně vidíme, že rozlišení podmínkového od příčinného infinitivu záleží pouze na slovesné formě hlavní věty.

De tomar el sol tantas horas, cogió una insolación. (příčina)

De tomar el sol tantas horas, cogería una insolación. (podmínka)

Dalším důležitým aspektem je v mluvené formě jazyka intonace, v psané formě grafické vyjádření pauzy. Existují případy, kdy jsou jedinými faktory rozlišujícími význam podmínky od významu příčiny.

Te habrían acusado, de haberlo dicho. (Te habrían acusado si lo hubieras dicho.)

Te habrían acusado de haberlo hecho. (Te habrían acusado de ello.)

Konstrukci *de+inf* odlišují od vedlejších vět uvozených *si* také sémantická omezení, týkající se takzvaných nepřímých podmínkových vět. Ty se charakterizují tím, že nevyjadřují hypotézu jako takovou, ale spíše ujištění se, tvrzení spojené s oznámením. Tento typ konstrukcí nepřipouští formu *de+inf*.

Si tienes hambre, hay un restaurante cerca de casa.

*De tener tú hambre, hay un restaurante cerca de la casa.

Si me dejáis opinar, este viaje está mal organizado.

*De dejarme opinar, este viaje está mal organizado.

Jelikož se aspektuální povaha infinitivu vyznačuje absencí jakékoli perfektivnosti děje, protaze v nefinitní formě je výlučně hypotetického charakteru. Z tohoto důvodu je nelze použít ve podmínkových konstrukcích vyjadřujících skryté tvrzení.

Si la madre es mala, la hija es peor.

*De ser la madre mala, la hija es peor.

---

⁵⁷ Viz. s. 46 této diplomové práce.

⁵⁸ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2320.

Si Ricardo te hace llorar es porque te quiere.

*De hacerte llorar Ricardo es porque te quiere.

Vzhledem ke striktně hypotetické povaze infinitivní protaze, se konstrukce *de+inf* jeví nepřírozně ve všeobecném kontextu podmínky, jež je obvykle vyjádřena dle modelu *si+přítomný čas+přítomný čas* anebo *si+imperfektum+imperfektum*.⁵⁹

Si llueve, se mojan las calles.

?? De llover, se mojan las calles.

Si llegábamos tarde a casa, nos reñían.

?? De llegar tarde a casa, nos reñían.

Kauzální význam konstrukce *de+inf* je v porovnání s podmínkovým *co* do užití méně častý. Předložka *de* bývá zpravidla následována kvantifikátorem *tan/tanto*, ten ale není podmínkou.

A mí me dolían las piernas de estar arrodillado.

Les salieron ampollas en los pies de tanto caminar.

Los ojos me dolían de tenerlos tan redondos, tan fijos y tan desorbitados.

Je třeba zmínit, že tato konstrukce předpokládá větší omezení než například konstrukce *por+inf*, a tudíž je nelze volně zaměňovat (cf. **No puede conducir de ser menor de edad*). Dalším rozdílem mezi předložkami *de* a *por* spočívá v alternaci infinitivu s vedlejší větou. V případě *de+inf* lze použít vedlejší větu jen za předpokladu, že obsahuje výše zmíněný kvantifikátor. Z tohoto důvodu je možné vykládat příčinné infinitivy uvozené předložkou *de* kvantifikačně.⁶⁰

*A mí me dolían las piernas de que estaba arrodillado.

Les salieron ampollas en los pies de tanto como / de lo mucho que caminaron.

4.1.6.4. Con + infinitiv

Předložka *con*, následována infinitivem, může být nositelem podmínkového, přípustkového, kauzálního anebo modálního významu. S touto infinitivní konstrukcí se setkáme častěji v psané formě jazyka.

⁵⁹ Cf. Montolío, E. „Las construcciones condicionales.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe. 1999, s. 3691.

⁶⁰ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2312.

Konstrukce *con+inf* ve významu podmínky může být doprovázena, na rozdíl od *de+inf*, spojkou *que* a osobní formou slovesa v subjektivu. K tomu dochází obvykle v případě, že se podmět hlavní věty neshoduje s podmětem věty vedlejší.

Con entristecerte y llorar, no ganarás nada.

Con que te entristezcas y llores, tu bebé no ganará nada.

Abychom mohli konstrukci interpretovat podmínkově, sloveso v apodozi musí být vyjádřeno buď budoucím časem, anebo kondicionálem.

Con hacer las cosas a la brava, no ganaste nada. (Porque hiciste las cosas a la brava...)

Con hacer las cosas a la brava, no ganarás nada. (Si haces las cosas a la brava...)

Vztahuje-li se konstrukce *con+inf* k ději v minulosti, vždy je vykládána jako příčinná. V důsledku toho považujeme použití složeného infinitivu ve významu podmínky za nemístné, neboť perfektivní aspekt této slovesné formy předpokládá vyjádření minulosti.⁶¹

*Con haber hecho las cosas a la brava, no habrías ganado nada.

Přestože lze v hlavní větě použít kondicionál, konstrukce *con+inf* pro význam možné (potenciální) podmínky není právě nejvhodnější. V případě konstrukce *de+inf*, kterou jsme se zabývali na předchozích řádcích, tomu bylo naopak. Všeobecně je zastáván názor, že mezi těmito dvěma konstrukcemi existuje určitý typ komplementární distribuce (vztahující se k otázce podmínky).⁶²

??Con hacer las cosas a la brava, no ganarías nada.

De hacer las cosas a la brava, no ganarías nada.

??Con estudiar más, podrías aprobar

De estudiar más, podrías aprobar.

Předložka *con* ve spojení s infinitivem je jedna z mála, jež mohou nabývat přípustkového významu.

Con ser tan ricos, viven miserablemente.

En Madrid, con ser la capital, nadie ha hecho nada.

⁶¹ Cf. Montolío, E. „Las construcciones condicionales.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 3693.

⁶² Cf. Montolío, E. „Las construcciones condicionales.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 3693.

Jak vyplývá z příkladů, přípustkové protaze vyjadřují skutečná fakta (ne domněnky) ve vztahu ke slovesné formě v přítomném čase v apodozi. Chceme-li vyjádřit předčasnost vůči obsahu vyjádřenému v hlavní větě, lze použít infinitivu složeného.

Con haber sido importante la pérdida de dinero por las dichas huelgas, ahora lo es más la de tiempo, pues no veo ningún interés en llegar a un acuerdo.

K významové dvojznačnosti dochází v případech, kdy se věta vztahuje do budoucnosti. V tom případě konstrukci interpretujeme buď jako podmínku, anebo jako přípustku, a to v závislosti na kontextu situace.⁶³

Stejně jako je konstrukce *con+inf* nevhodná pro vyjádření hypotetické podmínky (s kondicionálem v hlavní větě), u teoretické přípustky je tomu tak také.

??Con tocarme la lotería, no saldría de apuros. (Aunque me tocara la lotería, no saldría...)

V mluvené formě jazyka se však mnohem častěji setkáme s přípustkovým spojovacím výrazem *con todo+inf* či jeho obměnou *con+inf... y todo*.⁶⁴

Con todo y ser pobre, hacemos por la enferma cuanto podemos.

Con ser español y todo, no entiende a Góngora.

4.2. Infinitiv a vedlejší věta

4.2.1. Kondenzory a výhody jejich použití

V kapitole věnované polopredikačním klauzulím jsme již definovali zmíněné pojmy, nyní se budeme zabývat frekvencí kondenzorů ve španělštině a faktory, jež podporují, anebo naopak omezují, jejich použití.

Kondenzorem rozumíme slovesný tvar (infinitiv, gerundium, participium), jež formálně zhušťuje sémantický obsah, který by se jinak dal vyjádřit složitěji a explicitněji vedlejší větou se slovesem ve finitním tvaru anebo souřadným souvětím.⁶⁵ Frekvence kondenzorů je ve španělštině nesrovnatelně větší než v češtině. Důvodem nejsou pouze absolutní polopredikační klauzule, které český jazyk nezná, ale i hojnější použití kondenzorů v klauzulích vázaných. V tomto ohledu je čeština striktnější a mnohdy připouští pouze vedlejší větu, případně úplnou nominalizaci druhého sdělení. Z hlediska češtiny se používá výraz „krácení“ vedlejší věty

⁶³ Cf. Flamenco García, L. „Las construcciones concesivas y adversativas.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 3852.

⁶⁴ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2324.

⁶⁵ Cit. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 188.

kondenzorem. Ve španělštině je to však, hlavně v odborném a literárním stylu, prostředek zcela organický, o krácení či nahrazování jde především právě z hlediska češtiny, kde kondenzory často působí nepřírozně, v určitých kontextech též archaicky.⁶⁶

Časté použití kondenzorů ve španělštině souvisí s odlišným přístupem členění reality v porovnání s češtinou. Naše mateřština realitu rozkládá na řadu procesů vzájemně koordinovaných nebo subordinovaných, takže tíhne k tomu pojímat i průvodní okolnosti děje procesuálně. Rozdíl mezi sledem vyprávěných dějů a procesuálně pojatými okolnostmi těchto dějů není vyjádřen příliš výrazně. Naproti tomu španělština vidí tutéž realitu jako jediný, základní děj nebo proces a všechno ostatní je absorbuje jako jeho prvky nebo průvodní okolnosti, jejich vyjádření je použitím kondenzorů poněkud stativizováno.⁶⁷ Tím se protiklad mezi vlastním dějem a jeho procesuálními okolnostmi zvýrazňuje i formálně. To je v souladu s celkovou tendencí španělštiny k výrazovému rozlišování mezi základní rovinou dějové linie a rovinou průvodních okolností děje nebo sledu dějů.⁶⁸

Obecně se s kondenzorem lépe manipuluje než s vedlejší větou. Umožňuje vypuštění spojek a gramatických morfémů vyjádřených na určitém slovese a znamená tedy abstrahování od většiny slovesných kategorií. Celkově je kratší, není třeba dbát modální a časové shody a neodpoutává se tak pozornost od vlastního sdělení. Jak jsme již zmínili, je vhodný zejména v odborném a literárním stylu, kde se používá dlouhých a myšlenkově složitých souvětí.

Kondenzory musíme vzít na vědomí také při překladu. Překládáme-li z češtiny do španělštiny, přizpůsobíme se duch španělštiny zakondenzováním predikátů vyjadřujících průvodní okolnosti. V opačném případě, při překladu ze španělského do češtiny, je naopak nutné větu náležitě odkondenzovat.⁶⁹

4.2.2. Klauzule vs. vedlejší věta

Tuto podkapitolu věnujeme pojednání o infinitivu ve vztahu k vedlejší větě. Vymezíme, kdy lze použít vedlejší věty a kdy je naopak preferována polopredikační klauzule. K této problematice se vztahuje otázka podmětu infinitivu. Ten může být vyjádřený (obvykle v absolutních klauzulích), anebo nevyjádřený, vztahující se ke konkrétnímu větnému členu (obvykle podmětu či předmětu) hlavní věty, tak, aby bylo jasné jednoznačně interpretovat druhé sdělení.⁷⁰ Jsou-li subjekty totožné, podmět infinitivu se vyrozumívá z větného podmětu.

⁶⁶ Cf. Knittlová, D. „K problematice španělských kondenzorů.“ *Časopis pro moderní filologii*. 49/1967, s. 225

⁶⁷ Cf. Vachek, J. citovaný Knittlovou, D. *Íbid.*, s. 226

⁶⁸ Cit. Zavadil, B. *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. Op. cit., s. 189.

⁶⁹ Cf. *Íbid.*, s. 189.

⁷⁰ Cf. „Si el sujeto del infinitivo es a la vez sujeto o complemento del verbo de la oración de que el mismo infinitivo forma parte, se omite dicho sujeto.“

V opačném případě se podmět infinitivu vyrozumívá z předmětu řídicího slovesa, případně ze situace.

Slovesa řídící infinitiv můžeme rozlišit do dvou skupin. První skupinu reprezentují slovesa, která řídí předmět, jehož subjekt se vyrozumívá z větného podmětu. Ze sémantického hlediska se jedná o slovesa vyjadřující schopnost, rozhodnutí, vůli, snahu konat děj anebo naopak neuskutečnit jeho konání, slovesa označující začátek či ukončení děje. Jako příklad uveďme *conseguir, creer, decidir, desear, evitar, fingir, intentar, ignorar, lograr, necesitar, olvidar, preferir, pensar*, atd. Řadíme sem také slovesa řídící infinitiv pomocí předložek, v případě předložky *a* například *renunciar, resistirse*, s předložkou *de* například *aburrirse, cansarse, cuidar, quejarse*, s předložkou *en* *deleitarse, obstinarse*, ve spojení s *con* například *conformarse, soñar* či *contar*.

El Senderines evitaba pasar la mirada por el ceurpo desnudo.

Prefiero esperarle.

Por eso deseo casarme contigo.

V těchto případech jsou podměty zpravidla totožné a kondenzor je preferován před vedlejší větou. Toto lze aplikovat také na mnohá přídavná jména a participia, odvozená i neodvozená od výše uvedených sloves.

El gobierno está dispuesto a acabar con la corrupción.

Julia es aficionada a escribir cartas.

Druhou skupinu zastupují slovesa, která řídí infinitivní předmět, jehož subjekt se vyrozumívá z přímého či nepřímého předmětu řídicího slovesa. Tyto predikáty se vztahují k ději, který se nutně nese vně subjektu a jejich přímý či nepřímý předmět je zároveň logickým podmětem infinitivu. Obecně můžeme říci, že se jedná o slovesa vyjadřující působení větného podmětu na to, aby se konal či nekonal infinitivní děj. Z hlediska výskytu je jich méně než sloves předchozího typu a můžeme je rozdělit do tří podskupin. První podskupinu tvoří verba určující dva předměty: předložkou řízený a přímý. Jako příklad zmiňme *animar a, ayudar a, empujar a, forzar a, impulsar a, invitar a, obligar a*, atd.

Julia ayudó al ciego a cruzar la calle.

La animaron a participar en los Juegos Olímpicos de Barcelona.

RAE (1931) citována Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2214.

Do druhé podskupiny řadíme slovesa pojící se s dativem, která převážně vyjadřují vůli anebo vliv. Jmenujme například *exigir, impedir, imponer, mandar, ofrecer, pedir, permitir, prohibir, recomendar, reprochar* nebo *tolerar*.

El sacristán nos impuso guardar silencio en el interior de la iglesia.

Le recomendaron hacer gimnasia todos los días.

Do třetí podskupiny spadají slovesa mající předmět v dativu, jejichž podmět se shoduje s podmětem infinitivní klauzule. Pro jejich jedinečné vlastnosti (pomět obvykle v postpozici, nulový agent) je někteří autoři označují jako pseudoimpersonální slovesa. Z významového hlediska mluvíme o slovesech psychologických, z nichž uvedeme *agradar, alegrar, divertir, encantar, entusiasmar, gustar, impresionar, molestar, preocupar, repugnar*, atd.

A María le encanta viajar en tren.

No les conviene pasar inadvertidas.

Zda ve spojení s výše uvedenými slovesy použijeme infinitivní klauzuli či vedlejší větu se slovesem ve finitním tvaru, záleží na tom, co chceme sdělit. Jak vidíme na příkladech, podmět ve vedlejší větě se může i nemusí shodovat s podmětem / dativem hlavní věty.

¿Deseas comprarte un Ferrari?

¿Deseas que Julia se compre un Ferrari?

Me gustaría acostarme temprano.

Me gustaría que los niños se acostaran temprano.

Ve španělštině se ale také setkáme s omezeným množstvím predikátů, jež obvykle vylučují použití vedlejší věty se slovesem v osobním tvaru. Mezi nejznámější patří například *abstenerse de, acertar a, acostumbrar a, aprender a, apresurarse a, arrepentirse, atreverse, ser capaz/incapaz de, dedicarse se, dignarse a, limitarse a, molestarse en, tender a, pensar* (ve smyslu zamýšlet), *osar a saber* (ve významu umět).⁷¹

Julia se abstuvo de hacer comentarios.

*Julia se abstuvo de que las vecinas hicieran comentarios.

Julia es incapaz de matar una mosca.

---

⁷¹ Cf. Hernanz, M. L. „El infinitivo.“ In Bosque, I. a Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Op. cit., s. 2218.

*Julia es incapaz de que sus hijos maten una mosca.

V těchto větách musí být podmínky totožné, a to z důvodu významu sloves hlavní věty. Vlastními slovy: nemůžeme se odvážit nebo být schopni, aby někdo něco udělal.

5. Funkce a využití složeného infinitivu

5.1. Obecná charakteristika infinitivu složeného

Infinitiv, stejně jako gerundium, uznává dvě formy: jednoduchou (*hablar, hablando*) a složenou (*haber hablado, habiendo hablado*). Ačkoli složený infinitiv, nazývaný též jako perfektivní, se vztahuje k jiné časové rovině než infinitiv jednoduchý, bylo dokázáno, že mohou být zaměňovány v doprovodu určitých komplementů různých kategorií, které inherentně vyjadřují význam retrospektivní povahy.⁷² Zjednodušeně bychom však mohli říci, že infinitiv jednoduchý vyjadřuje současnost a infinitiv složený předčasnost.

Después de llegar / haber llegado.

Culpable de recibir / haber recibido un soborno.

Gracias por venir / haber venido.

Castigado por faltarle / haberle faltado el respeto.

V uvedených případech by ve staré španělštině bylo použití jednoduchého infinitivu minimálně zvláštní (neobvyklé) a stejně tak i dnes, francouzština, italština a jiné románské jazyky jej v tomto kontextu nepřipouštějí (viz *después de llegar / haber llegado* vs. francouzské *après *arriver / être arrivé*).

Někteří autoři spojují možnost zaměňovat druhy infinitivu s faktem, že sloveso *haber* je používáno jako pomocné všech sloves ve složených časech, bez možnosti alternovat je se slovesem *ser* nebo pomocnými deriváty latinského *esse*. Jednotný názor na tento možný vztah však neexistuje.⁷³

Časová a vidová retrospektivní informace je v případě *haber* u *después de haber llegado* svým způsobem obsažena v příslovci *después*. Z toho můžeme vyvodit, že je uvedená ve vedlejší informaci z důvodu významu tohoto slova a že tento efekt nemusí být formálně vyjádřen, vzhledem k možnosti použití *después de llegar*.

5.2. Záměna infintivů

Dalším z důležitých faktorů alternace infinitivu jednoduchého a složeného je čas slovesa v hlavní větě. Existuje úzká souvislost mezi perfektivní informací slovesa *haber* ve složeném infinitivu a faktem, že predikát, kterému se podřazuje, vyjadřuje situaci v minulosti.

⁷² Cf. RAE. *Nueva gramática de la lengua española*. Op. cit., s. 1977.

⁷³ Cit. *Íbid.*, s. 1977.

Me multaron por pasarme / haberme pasado el semáforo.

V jistých případech perifrází s modálními slovesy infinitiv složený nese informaci, kterou vnímáme jako redundantní.

Pudo asistir / haber asistido. Debíó estar / haber estado presente en la muerte de su madre.

V mnoha jiných případech má vedlejší věta s použitím složeného infinitivu jiný význam, jelikož vyjadřuje děj předcházející hlavní větě. V případě infinitivu jednoduchého se obvykle jedná o stejnou časovou linii.

Me alegro de estar / haber estado aquí.

Lamento tener / haber tenido que tomar esa decisión.

5.3. Omezení pro použití složeného infinitivu na základě významu sloves

Složený infinitiv je často v rozporu s predikáty vztahujícími se do budoucnosti. Této skupině se také podobají slovesa vyjadřující vliv.

Pidió ver los documentos.

Ha renunciado a estar presente.

Tal vez decidan reclamar.

Fue obligado a abandonar / *haber abandonado la sala

Jak je dokázáno, hlavní sloveso v mnoha větách vyjadřuje činnost, která musela předcházet uskutečnění stavu věcí označených komplementem: jestliže někdo o něco žádá, jeho prosba musí nutně žádané akci předcházet. Důsledkem tohoto sémantického omezení je těžké, ne-li nemožné, interpretovat perfektivní význam pomocného *haber* v případě přítomnosti složeného infinitivu v těchto větách. Na druhou stranu, jsou přípustné následující příklady:

Deseábamos haber celebrado esta fecha como se merecía el Maestro de Picura. /Hoy, Chile, 8.11.1978/

Su intención era haber estado allí.

Důvodem je možná trvání záměru poté, co se uskutečnila událost, ke které se infinitiv vztahuje. RAE došla k závěru, že přítomnost perfektivního infinitivu v tomto typu vět vyzní

přirozeně pouze v případě, že sloveso, kterému se podřazuje, je vyjádřené v jednoduchém minulém čase či imperfektu.⁷⁴

Kombinace slovesa smyslového vnímání a složeného infinitivu není možná.

La vi entrar / *haber entrado.

Toto omezení je obvykle interpretováno jako ojedinělý případ, kdy se vnímané situace časově shodují s činností percepce.

Infinitiv složený se také obvykle nepřipouští v nepřímých tázacích větách, což se opět vztahuje k prospektivní interpretaci.

No consiguió averiguar cómo entrar / *haber entrado allí.

Stejně prospektivní (tzn. vztahující se do budoucnosti) jsou infinitivy objevující se ve vztazných větách, a proto též nekombinovatelné s perfektivním infinitivem.

Tengo todavía dos artículos que leer / *haber leído.

Složenému infinitivu náleží stativizující vlastnost v tom slova smyslu, že umožňuje změnit význam sloves vyjadřujících činnost na stavy či vlastnosti. Určitá komunikační připouštějí v současné španělštině infinitivy vyjadřující stavy:

Aseguró saberlo.

Dijo estar de acuerdo.

Reconoció tener el dinero.

Siempre cree tener razón.

Zmíněná slovesa obvykle odmítají infinitivy, které neoznačují každodenní činnosti. Věty jako *Aseguró robar el dinero. Cree viajar mañana en el avión*, bývají co do gramatické správnosti odmítány, připouštějí se naopak v kombinaci se složenými infinitivy: *Aseguró haber robado el dinero. Cree haber viajado en avión.*⁷⁵

Slovesa vyjadřující činnost lze také interpretovat jako zvyk, vlastnost či schopnost. Věta *Pablo toca el piano* může popisovat určitý děj, který právě probíhá, ale také (a možná s větší pravděpodobností) jistou schopnost, která se nemusí projevit v daném momentu. Naopak, vedlejší věta *tocar el piano* u *Dice tocar el piano* nepopisuje činnost v daném momentu ale

---

⁷⁴ Cf. *Íbid.*, s. 1978.

⁷⁵ Cf. *Íbid.*, s. 1979.

konkrétní schopnost konatele. V těchto případech je tedy infinitiv podřadný schopen reinterpretovat slovesa označující činnost jako slovesa, která vyjadřují každodenní situace. Označují zvyky, schopnosti nebo vlastnosti infinitivů podtržených v následujících příkladech. Ačkoli ne všechny odpovídají stavovým slovesům, podřazují se slovesům vyjadřujícím mluvení či myšlení.

Confesó ser anabaptista. (Menéndez Pelayo, Heterodoxos)

Y reconocí saber algo de lo que en realidad no tenía seguridad ni constancia. (Marías, J., Corazón)

Afirmó no tener todavía ninguna teoría firme. (Argullo, Razón)

V menší míře se setkáváme se jednoduchými infinitivy sloves, jež vyjadřují činnost, užitých v nestatickém významu jako předmět sloves *confesar*, *decir*, *creer* a jiných. V těchto případech nepoukazujeme na zvyky ani charakterizující vlastnosti. Jedná se o spojení jako:

Dijo sentirse (que se sentía) bien.

Creyó ver (que veía) un fantasma.

5.4. Užití infinitivu složeného v perifrázích

Modální pomocná slovesa připouští použití infinitivu složeného ve slovesných perifrázích, přičemž pomocné sloveso bývá vyjádřené jednoduchým časem.

Pudo haber salido.

Debe de haber venido.

Iba a haber salido.

Perifráze aspektuálního a časového charakteru infinitiv složený obvykle nepřipouštějí. Upřednostnění infinitivu jednoduchého je důsledkem sémantické nekompatibility mezi perfektivním charakterem zmíněného infinitivu a informací, kterou nesou daná slovesa.⁷⁶

Comenzó a sangrar.

Tardó en darse cuenta.

Acabó de escribir la carta.

*Solía haber venido.

---

⁷⁶ Cf. *Íbid.*, s. 1978

*Acaban de haberlo sabido.

Výjimku představuje způsobová perifráze *haber de + infinitivo*, pravděpodobně z toho důvodu, že v této perifrázi má časový význam do budoucnosti větší váhu než vyjádřená povinnost.

6. Využití infinitivu pro vyjádření významů časových a modálních II.

6.1. *Analýza konkrétních infinitivních konstrukcí*

6.1.1. Uvedení, metodologie. Korpus

V teoretické části této práce jsme se již zabývali polopredikačními klauzulemi, různými typy infinitivů na základě jejich významu i infinitivními předložkovými vazbami. V následující části práce zaměříme pozornost na určité infinitivní konstrukce, abychom je podrobili bližšímu zkoumání. Budeme se věnovat spojením *al+infinitiv*, *a+infinitiv*, *de+infinitiv* a *con+infinitiv*, u každé konstrukce třem dílčím otázkám. V rámci srovnávací analýzy poskytneme ukázkou toho, v jaké formě a konkrétním překladu se tyto konstrukce odrážejí v češtině. Dále se budeme zabývat frekvencí jednotlivých sloves ve spojení s danou předložkou, tedy sestavíme žebříček nejčastěji používaných sloves s konkrétní prepozicí. Výsledek poté porovnáme na korpusu CREA⁷⁷ Španělské královské akademie. Posledním, neméně však zajímavým úkolem, bude vyhodnocení významů v korpusu vyhledaných příslovečných infinitivů s ohledem na frekvenci jejich použití.

Pro každou z těchto konstrukcí jsme vypracovali případovou studii. Pro potřeby kontrastivního zkoumání jsme využili databázi paralelních jazykových korpusů vytvořenou v rámci projektu InterCorp při ČNK. Záměrem tohoto projektu je vytvořit s využitím dat Českého národního korpusu síť paralelních synchronních korpusů mezi velkými evropskými jazyky a češtinou. Tento projekt je v současné době realizovaný Ústavem českého národního korpusu při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.⁷⁸ Paralelní korpus InterCorp v současné době zahrnuje texty v celkovém rozsahu 44 milionů slov ve 21 jazycích. Databáze, z níž je tvořen korpus pro španělštinu, v době její konzultace čítala 82 významných beletristických děl o celkovém rozsahu 8 milionů 427 tisíc slov ve španělském jazyce, jimž paralelně odpovídalo 7 milionů 210 tisíc slov v češtině.

6.1.2. Kontrastivní analýza: obecné problémy

Každé bádání s sebou přináší různá úskalí, tím naším byl objem dat v paralelním korpusu. Pro lepší přehlednost a přesnější výsledky jsme se rozhodli věnovat se pouze infinitivním konstrukcím na samém začátku věty. Do celkového počtu případů výskytu určité konstrukce s infinitivem jsme neopomněli zahrnout ani infinitivy reflexivních sloves či ve spojení s pádovými zájmeny, stejně jako infinitivy v záporu. V tuto chvíli není potřeba opět

⁷⁷ Corpus de Referencia del Español Actual

⁷⁸ Více informací k jednotlivým projektům na <http://ucnk.ff.cuni.cz> a <http://www.korpus.cz/intercorp>

vysvětlovat koncept polopredikačních klauzulí, jež právě infinitivy v kombinaci s předložkou uvozují. Věnujme se tedy spíše charakteristice typologických ekvivalentů těchto konstrukcí v češtině.

Obecně lze říci, že příslovečné infinitivní spojení *al+infinitiv*, *a+infinitiv*, *de+infinitiv* a *con+infinitiv* mohou v českém jazyce odpovídat 4 různým syntaktickým konstrukcím:

- **Hlavní větě**

Věta vyjadřující druhé sdělení s použitím slovesa ve finitním tvaru není podřazená jiné větě.

Al desnudarme ocupé el costado que daba a la ventana de la pieza.

Svlékl jsem se do slipů a lehl si na stranu k oknu.

- **Vedlejší větě**

Věta vyjadřující druhé sdělení s použitím slovesa ve finitním tvaru je podřazená větě hlavní. Čeština, jakožto flexivní jazyk využívá tohoto ekvivalentu, jak potvrdí statistiky, nejčastěji.

De haberlo sabido, quizás habría podido hacer algo.

Kdybych to věděl, možná jsem v tom mohl něco podniknout.

- **Polovětné konstrukci, resp. přechodníku**

V současné době je použití přechodníku coby ekvivalentu polopredikační konstrukce minimální.

Al defender la nación defendemos nuestro mañana, no nuestro ayer.

Bráníce svůj národ, bráníme svůj zítřek, a ne svůj včerejšek.

- **Větnému členu**

Větné členy nahrazující infinitivní konstrukci můžeme rozlišit do několika poddruhů:

- Základ větného členu tvoří podstatné jméno odvozené od českého ekvivalentu slovesa užitého ve španělské polopredikační konstrukci.

Con disculpar no se arregla nada, señora.

Promíjením se nic nespraví, paní.

- Základ větného členu tvoří podstatné jméno, které se sémanticky vztahuje k významu slovesa druhého sdělení.

De ser así, las consecuencias serán una elección...

V takovém případě bude výsledkem volba...

Al pasar vio...

Cestou viděl...

○ Základ větného členu je tvořen jinou částí španělské konstrukce.

Al salir volví a oír el ladrido del perro...

Venku jsem opět zaslechl štěkot psa...

- **Jinému způsobu**

Do této skupiny zahrnujeme typ překladu, který nespadá ani do jedné z výše uvedených skupin. Setkáváme se i s případy, kdy autor danou konstrukci nepřeloží vůbec.

De ser así, entonces Rusia puede olvidarse de lograr el rápido...

Rusko by pak mohlo zapomenout na to, že dosáhne rychlého...

6.2. Case study: Al + infinitiv

Jak jsme již uvedli, náš výzkum se týká polopredikačních infinitivních konstrukcí v protazi. Na paralelním korpusu se tato konstrukce objevila celkem v **1657** případech, z nichž se 18 nacházelo v záporném tvaru.

V následující tabulce se odráží rozdělení českých ekvivalentů na základě překladu příkladů ve španělské části.

Český ekvivalent	Počet výskytů	%
Hlavní věta	127	7,7
Vedlejší věta	901	54,4
Přechodník	4	0,2
Větný člen	530	32
Jiný způsob	95	5,7

Z tabulky jasně vyplývá, že nejčastějšími českými ekvivalenty jsou vedlejší věta a větný člen. Není překvapením, že v součtu představují více jak 86% všech případů. Sama věta vedlejší

je použita ve více než 54% všech případů, a tudíž ji považujeme za nejfrekventovanější ekvivalent konstrukce *Al+infinitiv*.

Spojovací výraz	Počet výskytů	%
Když	631	70
Jak	56	6,2
Jakmile	36	4
Tím, že	29	3,2

U českých ekvivalentů vyjádřených vedlejší větou absolutně převládá spojka *když*, která se objevuje v 70% případů všech podřadicích vět. Ta spolu s dalšími třemi výše uvedenými spojovacími výrazy představuje v součtu 83,4% použitých spojek uvozujících české ekvivalenty.

Velmi malé procento přechodníků je dáno původem textů v databázi, většina z nich není starší čtyřiceti let.

Nyní se budeme zabývat infinitivy jednotlivých sloves v kombinaci s předložkou *al*. Ve zkoumané konstrukci nás, logicky, více zajímají často se objevující slovesa. Z korpusu lze vyzorovat, že počet infinitivů jednotlivých sloves velmi kolísá, některá verba jsou zastoupena pouze jednou či dvakrát, jiná se objevují více než stokrát. Aby byly výsledky stoprocentně relevantní, bylo by nasnadě vyřadit slovesa objevující se pouze jednou a obecně celý korpus rozšířit.

Tato konstrukce má v souvislosti s frekvencí sloves jeden důležitý charakteristický rys: v kombinaci s určitými slovesy vytváří spojení, jež mají tendenci se lexikalizovat. Níže uvedená tabulka představuje pořadí konkrétních infinitivů na základě frekvence jejich výskytu v konstrukci *Al+infinitiv* v paralelním korpusu InterCorp. V posledním sloupci vidíme pro porovnání celkový výskyt těchto infinitivů v dané konstrukci na korpusu CREA.

Sloveso	Počet výskytů	% z celkového počtu infinitivů	Počet výskytů CREA
ver	160	9,8	517
llegar	129	7,9	1731
parecer	76	4,6	2219
hacer	61	3,7	233

amanecer	55	3,4	217
salir	52	3,2	633
pasar	51	3,1	419
oír	47	2,9	170
entrar	40	2,4	346
atardecer	33	2	195
terminar	32	1,9	622
abrir	32	1,9	151
anocheecer	29	1,8	126
despertar	22	1,3	97
volver	21	1,28	232
levantar	17	1	47
decir	17	1	147
cruzar	16	0,98	97
dar	15	0,9	108
ser	14	0,8	742

Těchto 20 nejčastěji se objevujících sloves dohromady představuje více než 55% celkového počtu všech infinitivů v konstrukci *al+infinitiv*. Pro ověření jsme použili výše zmíněný korpus CREA a na výsledcích vidíme, že u nemalého počtu sloves dochází k odchylkám. Důvodem je mnohem větší objem španělského korpusu co do počtu slov, závěry v této otázce tedy můžeme v porovnání v InterCorpem považovat za relevantnější. Zaměříme-li se na význam jednotlivých sloves, určitá část z nich vyjadřuje konkrétní časový údaj (*amanecer, atardecer, anocheecer, despertar, levantar*), jiná zase současně probíhající či právě ukončený děj (*ver, llegar, salir, pasar, entrar, abrir*).

V teoretické části této práce jsme se již dostatečně věnovali podmínkám, jež musí konstrukce splňovat, aby nesla konkrétní adverbialní význam. S časovým významem se setkáváme nejčastěji, vyjádření příčiny také není neobvyklé. Podívejme se na následující přehled významů všech infinitivů vyskytujících se v paralelním korpusu ve spojení s předložkou *al*:

Význam infinitivu	Počet případů	%
Čas	1441	87
Příčina	81	4,8
Podmínka	56	3,4
Způsob	3	0,2
Jiné (nepřísluvečný význam)	76	4,6

Ještě než se vyjádříme k výsledkům jako takovým, je na místě zdůraznit, že ne vždy jsme určovali význam konstrukce na základě českého překladu. Jednak proto, že u téměř 6% případů překlad neodpovídal originálu, ale i z důvodu občasné významové nerelevance v české verzi. Hlavním ukazatelem byl povětšinou dostatečně obsáhlý kontext, jež paralelní korpus umožňuje ukázat.

Dle očekávání absolutně převažuje časový význam konstrukce tvořící 87% všech významů. S vyjádřením příčiny se setkáme ve 4,8%, což je v celku 81 případů. Teorie říká, že konstrukce *al+infinitiv* nenesou časový význam v záporu, v kombinaci se slovesy vyjadřujícími stav (tedy *ser, estar*) nebo následuje-li po předložce složený infinitiv. Otázka negace se ukázala jako naprosto jednoznačná, ve všech 18-ti případech se jednalo o příčinný význam. Sloveso *ser*, objevující se v korpusu celkem 14 krát, vyjadřovalo příčinu v šesti případech, čas celkem v osmi případech. Ani tam však nedochází k rozporu, u časových konstrukcí se jednalo o vyjádření trpného rodu, ne stavu. Konstrukce s infinitivem slovesa *estar* nesla ve čtyřech případech příčinný význam, v jednom případě význam podmínkový. Složený infinitiv se objevil v osmi případech. Čtyři případy jednoznačně vyjadřovaly příčinu, v jednom případě konstrukce nebyla přeložena vůbec. Zbývající tři považujeme minimálně za sporné, přestože je český ekvivalent těchto konstrukcí vyjádřen časově, dle našeho názoru jej lze interpretovat i příčinně.⁷⁹ Význam

⁷⁹

Jakmile Kaczyński odmítl jako svého partnera Občanskou platformu , rozhodl se spojit svou menšinou PiS s populistickou stranou Sebeobrana a nacionalistickou LPR .	=Al haber== rechazado a la Plataforma Cívica como socio , Kaczynski decidió aliar su minoritario PiS con el populista Partido de Autodefensa y el nacionalista LPR .
Poté , co utrpěly přerušeny dodávek plynu a ropy , k nimž došlo po roztržkách mezi Ruskem a Ukrajinou a poté Běloruskem , členské státy EU konečně pochopily , že jejich přežití závisí na schopnosti diverzifikovat své energetické zdroje .	=Al haber== sufrido interrupciones en los suministros de petróleo y gas después de las disputas entre Rusia y Ucrania y luego Bielorrusia , los miembros de la UE finalmente entendieron que su supervivencia depende de su capacidad para diversificar sus fuentes energéticas.

podmínky byl zastoupen 56 případy, za zmínku ovšem stojí fakt, že leckdy nebylo úplně možné důsledně odlišit podmínku od časového významu. Modální význam jsme zaznamenali pouze ve třech případech, kdy se sémanticky prolínal s časovým určením. Nepříslovecný význam zastupuje konstrukce *al parecer*, která nespadá do kategorie adverbálních infinitivů. V češtině je tato vazba vyjádřena v 68% větným členem, konkrétně obraty *zřejmě*, *očividně*, *údajně* či *patrně*, ve 26% vedlejší větou uvozenou spojením *zdá se*.

6.3. Case study: A + infinitiv

Konstrukce *a+infinitiv* se na paralelním korpusu v protazi objevila celkem v 220 případech, ačkoli pro naše účely, tedy analýzu příslovecných infinitivů, poslouží pouze 86 z nich.

	Valenční	18	
	Zvolání	2	
			A saber
			9
			A ver
			96
Celkem sloves	220	Rozkaz	114
			Ostatni
			9

Z tabulky vidíme funkční distribuci infinitivů vyskytujících se v kombinaci s předložkou *a* na začátku věty. Z celkového počtu případů bylo 18 z nich valenčního charakteru, to vždy v souvislosti s předchozí větou, na kterou infinitivní vazba navazovala.⁸⁰ S jiným než oznamovacím způsobem jsme se setkali ve 116 případech, z nichž 114 vyjadřovalo rozkazovací způsob, 2 zvolání. Do této skupiny jsme také zařadili do značné míry lexikalizovanou konstrukci *a ver*, jež se v korpusu objevila celkem 96 krát, a tudíž představuje v kombinaci s touto předložkou téměř polovinu všech případů. Výše zmíněné skupiny však necháme stranou našeho zkoumání a v souvislosti s českými ekvivalenty a významem infinitivů se budeme věnovat zbývajícím 86 případům (z nichž 12 je v záporném tvaru).

80

Byl připraven uznat své omyly , pokud nějaké spáchal. Zpytovat svědomí. Zaplatit za své chyby, pakliže nějaké jsou. Ale ať mu vůdce dá alespoň pět minut.	Estaba dispuesto a reconocer sus errores, si los había cometido. A hacer un examen de conciencia. A pagar sus faltas, si existían. Pero que el jefe le concediera cinco minutos, al menos.
---	--

Následující tabulka ukazuje rozdělení českých ekvivalentů na základě překladu příkladů ve španělské části.

Český ekvivalent	Počet výskytů	%
Hlavní věta	15	17,5
Vedlejší věta	35	40,7
Přechodník	0	0
Větný člen	29	33,7
Jiný způsob	7	8,1

I v případě této konstrukce jsou nejčastějšími ekvivalenty vedlejší věta a větný člen, jež v součtu představují více než 74%. V tuto chvíli není na místě konkretizovat jednotlivé spojovací výrazy, a to z důvodu velké rozmanitosti různých forem překladu. Za zmínku stojí pouze ekvivalent konstrukce *A juzgar por*, jež byl v české verzi celkem 11 krát přeložen jako *Soudě podle*. Ekvivalent ve formě hlavní věty není s 15% příliš častý, zajímavé ovšem je, že v naprosté většině případů nesl infinitiv význam účelu (oproti podmínce, která je vyjádřena téměř výhradně vedlejší větou či větným členem). Nulový výskyt přechodníku v českém ekvivalentu není vzhledem k malému objemu dat překvapující.

Frekvence výskytu konkrétních sloves vidíme v následující tabulce. U této dílčí studie jsme do statistiky zahrnuli všechny nalezené infinitivy vazby *A+infinitiv*, valenční případy či rozkaz nevyjímaje.

Sloveso	Počet výskytů	% z celkového počtu infinitivů	Počet výskytů CREA
ver	96	43,6	3381
juzgar	31	14,1	203
decir	16	7,3	258
ser	12	5,5	260
saber	11	5	231
dar	3	1,4	27

Přestože uvádíme pouze šest konkrétních sloves, dohromady tyto infinitivy představují téměř 77% všech případů. Ostatní slovesa zde nezmíněná se v našem zkoumaném korpusu

objevila maximálně dvakrát, nejčastěji však pouze jednou. V teoretické části této práce jsme vysvětlili, že pro konstrukci *A+infinitiv* jsou charakteristická ustálená spojení této předložky s infinitivem konkrétního slovesa, což naše studie naprosto potvrzuje. *Ver* se vždy objevilo v konstrukci *A ver, juzgar* v *A juzgar por*, sloveso *decir* ve spojení *A decir verdad*, sloveso *ser* téměř výhradně v *A no ser (que)* a *saber* u *A saber*. Korpus CREA víceméně odpovídá našim závěrům, sloveso *ver* se v korpusu objevuje absolutně nejčastěji, *dar* naopak nejméně. Odchytky u zbývajících čtyřech sloves jsou zapříčiněny rozdílným objemem dat jednotlivých korpusů.

Otázku významu příslovečných infinitivů jsme zkoumali na 86 případech. Výsledky jsou následující:

Význam infinitivu	Počet případů	%
Podmínka	60	69,8
Účel	26	30,2
Způsob	0	0

Téměř 70% zkoumaných infinitivů nese význam podmínky. Ze všech šedesáti případů pouze jeden nebyl součástí ustálených spojení *A no ser (que)*, *A juzgar por* nebo *A decir verdad*, což jen potvrzuje výklad v teoretické části této práce. Zbývajících 30% představují účelové infinitivy. Ty v korpusu obvykle významově navazovaly na sloveso v předchozí větě, kterým bylo například *venir, llegar, salir, irse* ale také *llamar* či *quedarse*. S infinitivy nesoucími modální význam jsme se v korpusu nesešli.

6.4. Case study: *De + infinitiv*

S konstrukcí *De+infinitiv* jsme se na paralelním korpusu setkali celkem v 99 případech, z nichž bylo 13 valenčního typu. Tyto případy tedy z naší studie týkající se českých ekvivalentů a infinitivního významu vyloučíme. Ze zbylých **86** případů se 32 nacházelo v záporu.

Zaměříme se na rozdělení českých ekvivalentů:

Český ekvivalent	Počet výskytů	%
Hlavní věta	1	1,1
Vedlejší věta	65	75,6
Přechodník	0	0

Větný člen	11	12,8
Jiný způsob	9	10,5

Stejně jako u předchozích konstrukcí i zde převažuje použití vedlejší věty. Společně s větným členem představují více než 88% všech překládaných ekvivalentů. Co se týče spojovacích výrazů uvozujících vedlejší větu, v češtině jednoznačně převládá *Kdyby* (27 případů), následovaný infinitivem *Nebyt* (18 případů) a spojkou *Pokud* (8 případů). V devíti případech konstrukce nebyla přeložena.

V následující tabulce se odráží frekvence výskytu infinitivů konkrétních sloves ve spojení s předložkou *de*. Pracovali jsme s celkovým počtem případů, tedy i s valenčními infinitivy, které ale konečný výsledek nijak neovlivnily.

Sloveso	Počet výskytů	% z celkového počtu infinitivů	Počet výskytů CREA
ser	40	40,4	499
estar	5	5,1	37
saber	4	4	13
tener	3	3	27
poder	3	3	14

Dříve než zhodnotíme výskyt výše uvedených sloves, je na místě zmínit konkrétně případ slovesa *haber*. Předložka *de*, jak víme, může být doprovázena složeným infinitivem, vyjadřující tak podmínku minulou. Na korpusu jsme se setkali se spojením *De+haber+participium* celkem 41 krát. Sloveso *haber* však za těchto podmínek považujeme za pomocné, do statistiky zahrnujeme pouze významová slovesa. Absolutně nejčastěji se setkáváme se slovesem *ser* (případně s tvarem *haber sido*), a to jak na InterCorpu, tak na CREA. Frekvence ostatních uvedených sloves je v porovnání s tímto slovesem zanedbatelná.

Konstrukce *De+infinitiv* obvykle nabývá dvou hlavních příslovečných významů: podmínky a příčiny.

Význam infinitivu	Počet případů	%
Podmínka	79	91,9

Příčina	6	7
Účel	1	1,1

Z našich 86 zkoumaných případů celých 79 neslo význam podmínky. Procentuálně tedy odpovídá podmínkovému významu této konstrukce téměř 92% případů. O podmínku minulou se jednalo v 52%. Další 7% představuje kauzální význam zastoupený šesti případy. S účelovým významem, pro tuto konstrukci velmi neobvyklým, jsme se setkali v jednom případě: u záporu v kombinaci se slovesem *tener*.⁸¹

6.5. Case study: Con + infinitiv

Příslušná konstrukce *Con+infinitiv* v protazi, zdá se, není úplně běžná. Na celý korpus připadá pouze 6 případů, z nichž jeden je valenčního charakteru; vztahuje se ke slovesu *bastar*. Získaná data i přes jejich omezený objem zhodnotíme, je ale potřeba jej zohlednit a konečné výsledky brát s rezervou.

V otázce rozdělení českých ekvivalentů na základě překladu příkladů ve španělské části vykazuje konstrukce *Con+infinitiv* následující:

Český ekvivalent	Počet výskytů	%
Hlavní věta	0	0
Vedlejší věta	2	40
Větný člen	1	20
Jiný způsob	2	40

Vedlejší věta byla zaznamenána ve dvou případech, vždy uvozená spojkou *když*, větný člen pouze jednou. K jinému způsobu překladu podotkneme, že v jednom případě nebylo možné dohledat daný úsek v češtině, jelikož si paralelní verze navzájem neodpovídaly.

⁸¹

Abych neměl jen jedny rozbité boty a jednu sadu prádla, kterou jsem nosil , než mi vyprali tu druhou, koupila mi matka nové oblečení a k tomu kufr velký jako katafalk, nepočítala ovšem s tím, že za příštích šest měsíců o celou píd' vyrostu	=De no tener== sino un par de zapatos rotos y una muda de ropa que usaba mientras me lavaban la otra, mi madre me equipó de ropa nueva con un baúl del tamaño de un catafalco sin prever que en seis meses ya habría crecido una cuarta .
---	---

Předložka *con* se v protazi objevila společně s těmito infinitivy:

Sloveso	Počet výskytů	Počet výskytů CREA
decir	4	89
disculpar	1	0
perder	1	0

Sloveso *decir* figurovalo ve čtyřech případech, u tří z nich v kombinaci s pádovým zájmenem *te*. Zároveň jsme jej dohledali 89 krát na korpusu Španělské královské akademie, oproti slovesům *disculpar* a *perder*, která se ve spojení s *con* na začátku věty vůbec nevyskytovala. V případě *perder* se jednalo o valenční infinitiv vyžadovaný verbem *bastar* (*Con perder el trono bastaba*.)

Dle teorie nabývá studovaná konstrukce nejčastěji významu podmínky, kterému sekundují přípustka a příčina. Výjimečně se setkáváme s modálním významem. Na korpusu jsme získali následující informace:

Význam infinitivu	Počet případů	%
Podmínka	4	80
Přípustka	1	20

S podmínkou jsme se setkali čtyřikrát, předložku vždy doplnilo sloveso *decir*. Význam přípustky byl reprezentován pouze jedním případem, a to slovesem *disculpar*. O ostatními výše uvedenými významy jsme se na korpusu neseťkali.

7. Závěry

V průběhu diplomové práce jsme měli možnost seznámit se s problematikou nefinitivních forem sloves ve španělštině, avšak hlavním předmětem našeho zájmu byl infinitiv.

V teoretické části jsme se nejdříve věnovali obecným otázkám souvisejícím s tématem, vymezili jsme základní pojmy a představili několik různých úhlů pohledu v otázce názvosloví. Již od počátku bylo naším cílem poskytnout co nejkomplexnější přehled využití infinitivu v jazyce, z čehož vyplývá poměrně široký záběr práce. V části věnované syntaxi jsme se zabývali jednotlivými funkcemi infinitivu ve větě, jež jsme následně porovnali s češtinou. Také jsme vysvětlili koncept polopredikačních klauzulí dle výkladu tradiční české lingvistiky, u slovesných perifrází pojících se s infinitivem jsme vzali v potaz jak syntaktické, tak i významové hledisko. Poté následovala studie zabývající se využitím infinitivu pro vyjádření časových a modálních významů v kombinaci s konkrétními předložkami, jež nám byla základem pro praktickou část této diplomové práce. Teoretický rámec výkladu uzavřela kapitola věnující se složenému infinitivu, jeho využití ve španělském jazyce a problematice záměny s infinitivem jednoduchým.

Již jsme předznamovali, že cílem této práce není pouze teoretický výklad. Pro účely praktické části jsme vypracovali čtyři případové studie, přičemž každá z nich se věnovala třem dílčím otázkám. Zvolili jsme s infinitivem pojící se předložky *al*, *a*, *con* a *de*. Výzkum se týkal pouze konstrukcí vyskytujících se v protazi, tedy na samém začátku věty.

S pomocí paralelního česko-španělského korpusu, našeho hlavního nástroje, jsme vypracovali kontrastivní analýzu zaměřenou na překlad španělských infinitivních polopredikačních klauzulí do češtiny. Ve všech případech se ukázala vedlejší věta jako nejčastější forma překladu, u konstrukce *De+infinitiv* se jednalo dokonce o 60% všech případů. U konstrukce *A+infinitiv* představovalo většinu 35%, což se na první pohled může zdát jako malá cifra. Uvědomíme-li si však, že nejčastěji užitým modálním infinitivem bylo *juzgar* ve vazbě *a juzgar por*, jež je do velké míry lexikalizovaná, a tudíž často překládaná pomocí větného členu, výsledek není překvapující. Druhým nejčastějším ekvivalentem v češtině je větný člen, následován hlavní větou, respektive překladem do souřadného souvětí. S přechodníkem v české verzi jsme se setkali minimálně, což jen potvrdilo jeho ústup nejen v mluvené, ale i v psané formě jazyka.

Také jsme se zaměřili na výskyt konkrétních sloves ve spojení s danými předložkami. Cílem nebylo pouze zjistit nejčastěji užívaná slovesa s určitou předložkou, ale také ověřit tvrzení z teoretické části této práce. Nejfrekventovanější slovesa z paralelního korpusu jsme zadali také na CREA, který díky svému objemu může poskytnout přesnější údaje a jehož výsledky

považujeme za směrodatné. Ze sémantického hlediska vyjadřuje podstatná část sloves ve spojení s předložkou *Al* časový údaj (*amanecer, atardecer, anochecer, despertarse, levantar*), anebo současně probíhající či právě ukončený děj (*ver, llegar, salir, pasar, entrar, abrir*). Výzkum také potvrdil, že pro konstrukci *A+infinitiv* jsou charakteristická ustálená spojení této předložky s infinitivem konkrétního slovesa. *Ver* se vždy objevilo v konstrukci *A ver, juzgar* v *A juzgar por*, sloveso *decir* ve spojení *A decir verdad*, sloveso *ser* téměř výhradně v *A no ser (que)* a *saber* u *A saber*. Ve spojení s předložkou *De* představuje infinitiv slovesa *ser* v celku více než 40% případů. U konstrukce *Con+infinitiv* tato dílčí otázka vzhledem k minimálnímu počtu případů postrádala smysl.

K zajímavým výsledkům jsme se dopracovali v otázce poměru jednotlivých významů infinitivních konstrukcí, opět v kombinaci s konkrétní předložkou. V gramatických příručkách se dozvíme, jakých významů může konstrukce nabýt, dohledat ovšem informaci o jejich frekvenci není tak snadné. U konstrukce *Al+infinitiv* dle očekávání absolutně převažoval časový význam tvořící 87% všech případů, příčina pouhých 4,8%. Co se týče konstrukce *De+infinitiv*, procentuálně odpovídalo podmínkovému významu téměř 92% případů, o podmínku minulou se jednalo v 52%. Poměrně překvapující byl kauzální význam zaznamenaný pouze v 7%. Podmínka byla také nejčastějším významem v konstrukci *Con+infinitiv*.

Nesmíme opomenout, že veškeré zde prezentované případové studie a závěry z nich vyvozené byly generovány z korpusu složeného z písemných projevů. Tento fakt se, dle našeho názoru, musel nutně promítnout co do četnosti výskytu daných konstrukcí.

Cílem této práce bylo poskytnout co nejkomplexnější přehled gramatických jevů, s nimiž infinitiv přímo souvisí, doplněný případovými studii zabývajícími se využitím infinitivu pro vyjádření významů časového a modálního. Poznamenejme, že toto téma stále nabízí nové otázky vhodné k prostudování. Domníváme se, že jsme poskytli zajímavý a poměrně přínosný materiál, který může být výchozím bodem pro další bádání.

Resumé ve španělském jazyce

El infinitivo en español

El presente trabajo de fin de carrera, bajo el mismo título, se ocupa del tema de las formas no finitas en español. Nos hemos centrado sobre todo en la problemática del infinitivo, tanto desde el punto de vista formal, como semántico y sintáctico-funcional. Es un tema muy complejo y delicado que sigue suscitando interés en los gramáticos, ya que conlleva cuestiones que aún quedan por responder, o, que una vez aclaradas, las opiniones entre lingüistas al respecto varían y dan lugar a nuevos interrogantes. El material estudiado para este trabajo fue mayoritariamente del origen español, aunque en ciertas partes la tendencia de la tradición lingüística checa por la cual nos hemos guiado es más que evidente.

Nos hemos apoyado básicamente en el manual lingüístico *Gramática descriptiva de la lengua española*, dirigido por Violeta Demonte e Ignacio Bosque, que contiene el capítulo llamado “El infinitivo”, elaborado por María Luisa Hernanz, entre otros. Además, hemos aprovechado la reciente edición de la *Nueva gramática de la lengua española* de la Real Academia Española. Es de destacar la importancia del material checo, escrito principalmente por el profesor Zavadil, representante de la escuela lingüística praguense, cuyas ideas fueron el punto de partida de este trabajo.

Para introducir el tema, hemos esbozado el marco teórico presentando la característica general de las formas no finitas y los problemas que suelen aparecer en la cuestión de la terminología. En el apartado de las funciones sintácticas que desempeña el infinitivo dentro de la oración hemos hecho referencia a la gramática checa, haciendo una breve comparación del comportamiento de esta forma en las dos lenguas. Siguiendo las ideas de la escuela lingüística praguense hemos explicado el concepto de las cláusulas semipradicativas en las que el infinitivo juega el papel principal. En el apartado dedicado a las perífrasis verbales de infinitivo hemos proporcionado una visión bastante general presentando varios ejemplos de cada subtipo de éstas tomando en cuenta no solamente la estructura sintáctica, sino también el significado.

La parte clave para nuestro trabajo es el capítulo dedicado al uso de los infinitivos para expresar los significados modal y temporal, mediante las preposiciones concretas. Ésta fue la base para nuestro análisis en la parte práctica, donde hemos estado observando la frecuencia de los condensores en español en combinación con las preposiciones *al*, *a*, *de* y *con*, sus equivalentes en checo y la proporción de diferentes significados de cada construcción. Para poder hacer el análisis contrastivo, en nuestra opinión una de las mayores aportaciones de este trabajo, nos hemos servido del corpus paralelo checo-español. Esta herramienta aún no está disponible para el público general, por lo cual su utilización podía resultar novedosa. Debido al

volumen de los datos adquiridos, hemos decidido basar nuestro análisis en las construcciones de infinitivo en prótasis.

Para concluir el marco teórico hemos dedicado un capítulo al infinitivo compuesto, su uso en la lengua española y sobre todo a la problemática de su confusión con infinitivo simple.

Es evidente que el infinitivo junto a las formas no personales del verbo abarca una gama muy amplia de cuestiones propicias a analizar. El objetivo de este trabajo es proporcionar una visión panorámica lo más compleja posible respecto a los problemas gramaticales relacionados directamente con el infinitivo. Creemos que profundizar en futuro la parte dedicada al análisis contrastivo de dos lenguas tan sumamente distintas traería nuevas conclusiones muy interesantes.

Palabras claves: *infinitivo, español, checo, formas no finitas, análisis contrastivo*

Resumé v českém jazyce

Infinitiv ve španělštině

Jak napovídá samotný název, předmětem této diplomové práce jsou nefinitní tvary slovesné ve španělštině. Zaměřili jsme se především na problematiku infinitivu, a to jak z hlediska formálního, tak i významového a syntakticky funkčního. Záběr práce je poměrně široký, ačkoliv jistě ne vyčerpávající.

V teoretické části jsme se zpočátku zabývali základní charakteristikou nefinitních tvarů a obecnými problémy v otázce terminologie. Poté jsme se věnovali jednotlivým syntaktickým funkcím infinitivu ve větě, jež jsme následně porovnali s češtinou. V souladu s názory tradiční české lingvistické školy jsme vysvětlili koncept polopredikačních klauzulí a zaměřili se právě na infinitiv. Ten je též nedílnou součástí slovesných perifrází, u kterých jsme vzali v potaz jak syntaktickou strukturu, tak i význam. Za nejpodstatnější část této práce považujeme kapitulu zabývající se využitím infinitivu pro vyjádření časových a modálních významů pomocí jednotlivých předložek. Ta nám byla zároveň základem pro jazykový výzkum v praktické části práce, kde jsme zkoumali frekvenci použití kondenzorů ve španělštině v kombinaci s předložkami *al*, *a*, *de* a *con*, jejich ekvivalenty v češtině a poměr jednotlivých příslovečných významů těchto infinitivních vazeb. Hlavním nástrojem nám byl pro veřejnost ještě ne zcela zpřístupněný paralelní česko-španělský korpus. Postupy a metody korpusu jsou v práci podrobně popsány, stejně tak i nevýhody, které s sebou tento korpusový výzkum nese. Teoretický rámec výkladu uzavřela kapitola věnující se složenému infinitivu, jeho využití ve španělském jazyce a problematice záměny s infinitivem jednoduchým.

Z výše uvedených řádků vyplývá, že nefinitní tvary v čele s infinitivem zahrnují široké spektrum otázek vhodných k prostudování. Cílem této práce bylo poskytnout co nejkomplexnější přehled gramatických jevů, s nimiž infinitiv přímo souvisí, doplněný případovými studiemi zabývajícími se využitím infinitivu pro vyjádření významů časového a modálního.

Klíčová slova: *infinitiv, španělština, čeština, nefinitní formy, kontrastivní analýza*

Resumé v anglickém jazyce

Infinitive in the Spanish language

As the title itself indicates, the objective of this thesis is non-finite verb forms in the Spanish language. We centered mainly on the issue of infinitive, both its formal and its semantic and syntactically functional aspect. The scope of work is relatively wide, though definitely not exhaustive.

We opened the theoretical part with the basic characteristics of non-finite forms and general problems related to terminology. After that, we dealt with syntactical functions of the infinitive in the sentence, which we subsequently compared with the Czech language. In accordance with the thinking of Czech linguistic school, we explained the concept of half-predicative clauses and we focused precisely on infinitive. It is an integral part of verbal periphrases, in which we considered both the syntactical structure and meaning. We regard the part dedicated to the use of infinitives to express temporal and modal meanings through the individual prepositions as the most important part of this work. It also represents the ground for language research in the practical part of the work, where we studied the frequency of the use of condensers in Spanish in combination with the prepositions *al, a, de, con*, their equivalents in Czech and the relationship of individual adverbial meanings of these infinitive relations. The parallel Czech-Spanish corpus, which is not completely accessible to the public, served as the main tool for us. The procedures and methods of the corpus are described in detail in the work, as well as the disadvantages that this corpus research presents. The theoretical scope of the exposition is concluded by the chapter dedicated to the use of compound infinitive, its application in the Spanish language and the problems of its substitution by the simple infinitive.

The aforementioned lines make evident that nonfinite forms, mainly the infinitive, comprise a vast spectrum of questions appropriate to further research. The objective of this work was to provide a most complex summary of grammatical phenomena, with which the infinitive is directly connected to, complemented by case studies covering the use of infinitive to express temporal and modal meaning.

Key words: *infinitive, Spanish, Czech, non-finite forms, contrastive analysis*

Bibliografie

- ALARCOS LLORACH Emilio. *Estudios de gramática funcional del español*. Madrid: Gredos, 1970.
- ALARCOS LLORACH Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid : Espasa Calpe, 1999.
- ALARCOS LLORACH Emilio. Términos adyacentes del infinitivo. *Archivum* 22, 1972, ss. 275-90.
- ALCINA FRANCH Juan – BLECUA José Manuel. *Gramática española*. Barcelona: Ariel, 1975.
- BOSQUE Ignacio - DEMONTE Violeta (eds.). *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999.
- BOSQUE Ignacio. *Las categorías gramaticales. Relaciones y diferencias*. Madrid: Síntesis, 2007.
- ČERMÁK František. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Karolinum, 2004.
- ČERMÁK Petr. *Tipología del español actual a la luz de la teoría de Vladimír Skalička*. Praha: Karolinum, 2009.
- DEMONTE Violeta – VARELA Soledad. Los infinitivos nominales eventivos del español. *Signo y Seña* 7, 1996, ss. 123-154.
- FERNÁNDEZ RAMÍREZ Salvador. *Gramática de la lengua española*. Madrid: Arco Libros, 1985-1988.
- FLAMENCO GARCÍA Luis. Las construcciones concesivas y adversativas. In BOSQUE Ignacio - DEMONTE Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española* Madrid: Espasa Calpe, 1999, ss. 3805-3878.
- GALÁN RODRÍGUEZ CARMEN. La subordinación causal y final. In BOSQUE Ignacio - DEMONTE Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe, 1999, ss. 3597-3642.
- GARCÍA Serafina. *Las expresiones causales y finales*. Madrid: Arco/Libros, 2003.
- GARCÍA FERNÁNDEZ Luis. Los complementos adverbiales temporales. La subordinación temporal. In BOSQUE Ignacio - DEMONTE Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe, 1999, ss. 3129-3208.
- GÓMEZ TORREGO Leonardo. Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo. In BOSQUE Ignacio - DEMONTE Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe, 1999, ss. 3323-3390.

- GREPL Miroslav a kolektiv. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995.
- HERNANZ María Lluisa. El infinitivo. In BOSQUE Ignacio - DEMONTE Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999, ss. 2198-2356.
- KNITTLOVÁ Dagmar. K problematice španělských kondenzorů. *Časopis pro moderní filologii*. 49/1967, ss. 223-231.
- LOPE BLANCH, Juan Manuel. Construcciones de infinitivo. *NRFH X*, 1956, ss. 313-336.
- LORENZO Emilio. La expresión de ruego y de mandato en español. In LORENZO Emilio. *El español de hoy, lengua en ebullición*. Madrid: Gredos, 1980, ss. 122-134.
- MARTÍNEZ GARCÍA Hortensia. *Construcciones temporales*. Madrid: Arco/Libros, 1996.
- CUERVO José Rufino. Sobre el carácter del infinitivo. In CUERVO José Rufino. *Obras, 2*. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo, 1954, ss. 47-57.
- MONTOLÍO Estrella. Las construcciones condicionales. In BOSQUE Ignacio - DEMONTE Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid: Espasa Calpe, 1999, ss. 3643-3737.
- OSUNA GARCÍA Francisco. Las construcciones con infinitivo. *Studia linguistica et philologica: in memoriam Feliciano Delgado (1926-2004)*, 2006.
- PIERA Carlos. Sobre la estructura de las cláusulas de infinitivo. In DEMONTE Violeta - FERNÁNDEZ LAGUNILLA Marina. *Sintaxis de las lenguas románicas*. Madrid: El Arquero, 1987, ss. 148-166.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Esbozo de una nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa-Calpe, 1973.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Libros, 2009.
- RODRÍGUEZ RAMALLE Teresa. *Las formas no personales del verbo*. Madrid: Arco/Libros, 2008.
- ROJO Guillermo. Relaciones entre temporalidad y aspecto en el verbo español. In BOSQUE Ignacio. *Tiempo y aspecto en español*. Madrid: Cátedra, 1990, ss. 17-43.
- SKYDSGAARD Sven. *La combinatoria sintáctica del infinitivo en español*. Madrid: Castalia, 1977.
- SVOBODA Karel. K podstatě věty zejména z hlediska modálnosti. *Slovo a slovesnost, XXVII/1966*, ss. 97-103.

- ZAVADIL Bohumil. *Současný španělský jazyk, I-II*. Skripta FF UK. Praha: UK, 1995.
- ZAVADIL Bohumil - ČERMÁK Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha: Karolinum, 2008.

Webové stránky

- <www.rae.es>
- <<http://www.buscon.rae.es>>
- <<http://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/>>
- <http://books.google.com/books?id=aUKGF4cYhkUC&pg=PA173&lpg=PA173&dq=lapes+a+rafael+sobre+dos+tipos+de+subordinacion+causal&source=bl&ots=8Eq4NWmS3j&sig=_u6bn1k87xShwoCbvoD2k3kh1d0&hl=cs&ei=jEiaS6T2D8r-4Aax7vRV&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CAYQ6AEwAA#v=onepage&q=&f=false>